

T.C.

AMASYA ÜNİVERSİTESİ

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

**SPORDA CİNSİYET VE KARMA SPOR: FENOMENOLOJİK BİR
ARAŞTIRMA**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SÜMEYYE ŞENTÜRK

TEZ DANIŞMANI

DOÇ. DR. SEDA SABAH

AMASYA

TEMMUZ 2024

T.C.
AMASYA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

**SPORDA CİNSİYET VE KARMA SPOR: FENOMENOLOJİK
BİR ARAŞTIRMA**

Sümeyye ŞENTÜRK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Seda SABAH

AMASYA
TEMMUZ 2024

Sümeyye ŞENTÜRK tarafından hazırlanan “SPORDA CİNSİYET VE KARMA SPOR: FENOMENOLOJİK BİR ARAŞTIRMA” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ/OY ÇOKLUĞU ile Amasya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü **Beden Eğitimi ve Spor** Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Doç. Dr. Seda SABAH

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Amasya Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum.

.....

Başkan: Prof. Dr. Soner ÇANKAYA

Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı, Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum.

.....

Üye: Dr. Öğr. Üyesi İskender GÜLER

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Amasya Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum.

.....

Tez Savunma Tarihi: 01/07/2024

Jüri tarafından kabul edilen bu tezin Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

.....

Doç. Dr. Neşe YAKŞI ŞAHİN
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ETİK BEYAN

Amasya Üniversitesi Sağlık Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kılavuzuna uygun olarak Seminer yazım yönergesini dikkate alarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- ✓ Tez içinde sunduğum verileri, bilgiler ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- ✓ Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- ✓ Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- ✓ Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- ✓ Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Sümeyye ŞENTÜRK

01.07.2024

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitimim boyunca kıymetli bilgi ve deneyimlerinden yararlandığım, her konuda fikirlerini ve desteğini almaktan çekinmediğim, araştırmanın planlanmasından yazılmasına kadar yardımlarını ve desteğini esirgemeyen çok değerli danışmanım Doç. Dr. Seda SABAH' a, bilime katkı sağlaması adına araştırmaya gönüllü olarak katılan tüm taekwondo antrenörlerimize ve sporcu velilerime teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	i
TABLolar DİZİNİ	iv
ÖZET.....	v
ABSTRACT	vi
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu.....	2
1.2. Problem Cümlesi.....	2
1.3. Alt problemler	2
1.4. Araştırmanın Amacı ve Önemi	3
1.5. Araştırmanın Yöntemi.....	4
1.6. Araştırmanın Varsayımları	4
1.7. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	4
1.8. Tanımlar.....	5
2. GENEL BİLGİLER	6
2.1. Spor	6
2.1.1. Sporun önemi	7
2.1.1.1. Sporun fizyolojik önemi	7
2.1.1.2. Sporun psikolojik önemi.....	8
2.1.1.3. Sporun sosyolojik önemi	9
2.2. Sporun Paydaşları.....	10
2.2.1. Yönetici.....	10
2.2.2. Antrenör	11
2.2.2.1. Antrenörün özellikleri	12
2.2.3. Sporcu	12
2.2.3.1. Sporcunun özellikleri	13
2.2.4. Antrenör-sporcu ilişkisi	13

2.3.	Taekwondo	15
2.4.	Cinsiyet.....	15
2.4.1.	Toplumsal cinsiyet.....	16
2.4.2.	Cinsiyet eşitliği.....	18
2.5.	Spor ve Cinsiyet	18
2.5.1.	Spor da cinsiyet temelli ön yargılar	19
2.6.	Spor ve Aile	20
2.7.	Spor ve Din.....	21
2.8.	Spor ve Kültür.....	23
2.9.	Karma Spor	24
3.	GEREÇ VE YÖNTEM	26
3.1.	Araştırmanın Modeli.....	26
3.2.	Evren ve Örneklem.....	26
3.3.	Veri Toplama Aracı.....	26
3.4.	Verilerin Toplanması.....	28
3.5.	Verilerin Analizi.....	28
4.	BULGULAR.....	30
4.1.	Antrenörlere İlişkin Bulgular	30
4.2.	Velilere İlişkin Bulgular	34
5.	TARTIŞMA.....	38
6.	SONUÇ VE ÖNERİLER	45
	KAYNAKLAR.....	48
	EKLER.....	55
	EK-1.....	56
	EK-2.....	57
	ÖZGEÇMİŞ	58

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 4.1.1. Antrenörlere ilişkin demografik bilgiler	30
Tablo 4.1.2. Karma sporlarda cinsiyet eşitliği ve kapsayıcılığın sağlanması	30
Tablo 4.1.3. Sporda cinsiyet temelli sorunlara ilişkin antrenör görüşleri	31
Tablo 4.1.4. Karma sporda cinsiyet temelli sorunlarla başa çıkma durumuna ilişkin antrenör görüşleri.....	32
Tablo 4.1.5. Sporcular arasında iletişim ve iş birliği becerilerini geliştirmeye ilişkin antrenör görüşleri.....	32
Tablo 4.1.6. Cinsiyet temelli ayrımcılık veya ön yargılarla karşılaşma durumuna ilişkin antrenör görüşleri	33
Tablo 4.1.7. Karma sporların süreç içerisindeki katkısına yönelik antrenör görüşleri	33
Tablo 4.2.1. Velilere ilişkin demografik bilgiler	34
Tablo 4.2.2. Kız ve erkek çocukların birlikte spor yapmasına ilişkin veli görüşleri	34
Tablo 4.2.3. Karma sporda önyargılara ilişkin veli görüşleri	35
Tablo 4.2.4. Karma spora destek verilmesi durumunun etkisine yönelik veli görüşleri.....	35
Tablo 4.2.5. Tercih edilen spor branşı üzerinde kıyafet faktörünü etkisine yönelik veli görüşleri.....	36
Tablo 4.2.6. Antrenörün yaş ve cinsiyet özelliklerinin spor branşının tercih edilmesine etkisine ilişkin veli görüşleri	36
Tablo 4.2.7. Sporun bir meslek olarak tercih edilmesine ilişkin veli görüşleri	37
Tablo 4.2.8. Veliler tarafından tercih edilmeyen spor branşları	37

ÖZET

SPORDA CİNSİYET VE KARMA SPOR: FENOMENOLOJİK BİR ARAŞTIRMA

Sümeyye ŞENTÜRK

Amasya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans, Temmuz/2024
Danışman: Doç. Dr. Seda SABAH

Bu çalışmada, sporda cinsiyet ve karma spora yönelik veli ve antrenör görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden yararlanılmıştır. Çalışma nitel araştırma desenlerinden biri olan fenomenoloji desenindedir. Çalışmanın evrenini Amasya ilinde aktif olarak görev yapmakta olan antrenörler ve Taekwondo sporuyla ilgilenen sporcuların ebeveynleri oluşturmaktadır. Örneklem grubu ise 4 antrenör ve 5 ebeveyn olmak üzere 9 kişi kapsamındadır. Çalışmada veri toplama aracı olarak Şentürk ve Sabah (2023) tarafından; antrenörler için 11 ebeveynler için ise 9 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Veriler içerik analiz yöntemiyle Nvivo programı kullanılarak çözümlenmiştir. Analiz sonucunda antrenörler; sporcuyu bilinçlendirme, temel eğitimde her iki grubun kaynaştırılmasını sağlama, antrenman planlamasında güç dengesini sağlama, oyunla iletişimi güçlendirme gibi etkin bir rolü olduğunu bildirirken; bu süreçte cinsiyet temelli sorunlar yaşandığı (karma spora çekingen yaklaşma, ergenlik döneminde sporun bırakılması vb.), sporun kalıplaştırıldığı ve baskı oluşturulduğunu ifade etmektedirler. Buna ilaveten antrenörlerin; kadın sporculara daha duyarlı yaklaşılması gerektiği, karma sporun özgüven kazandırdığı görüşünde oldukları da belirlenmektedir. Öte yandan velilerin çoğunlukla karma spora önyargılı olmadıkları, saygı duydukları, sporun çocukların gelişiminde önemli bir unsur olarak görüldüğü belirlenmektedir. Tüm bunlara ilaveten velilerin çoğunluğunun; kıyafet konusunu oldukça önemseydiği, kapalı ve vücut hatlarını belli etmeyecek şekilde olması gerektiği görüşünde oldukları sonucuna ulaşılmaktadır. Tüm bu bilgiler ışığında karma sporlarda kadın antrenör sayısının artması için ebeveynlere kız çocuklarının bu sporlara yönlendirilmesi gerektiği vurgusu antrenörler tarafından gerçekleştirilerek toplantılar yapılabilir. Kıyafet konusu hakkında çoğu sporun artık kişiye uyarlanabilir olduğu ebeveynlere örneklerle gösterilebilir. Karma sporların birey üzerinde yaratabileceği olumlu etkileri, bu sporları yapan aktif sporcu görüşleriyle desteklenerek ebeveynlerin konu hakkındaki düşünceleri şekillendirilebilir.

Anahtar Kelimeler: Cinsiyet, Karma spor, Spor, Sporda cinsiyet

ABSTRACT

"GENDER IN SPORTS AND COED SPORTS: A PHENOMENOLOGICAL STUDY"

Sümeyye ŞENTÜRK

Amasya University, Institute of Health Sciences
Department of Physical Education and Sports Teaching, Master's Degree, July 2024
Assoc. Prof. Dr. Seda SABAH

This study aims to examine the views of parents and coaches regarding gender and coed sports. For this purpose, qualitative research methods were utilized. The study is designed as a phenomenological research, which is one of the qualitative research designs. The population of the study consists of coaches who are actively working in the province of Amasya and parents of athletes involved in Taekwondo. The sample group includes 9 individuals, consisting of 4 coaches and 5 parents. As a data collection tool, a semi-structured interview form prepared by Şentürk and Sabah (2023) was used, containing 11 questions for coaches and 9 questions for parents. The data were analyzed using content analysis with the Nvivo program. As a result of the analysis, coaches reported playing an active role in raising awareness among athletes, facilitating the integration of both groups in basic training, ensuring a balance of power in training planning, and strengthening communication through games. However, they also expressed that gender-based issues were encountered in this process (such as reluctance towards coed sports and athletes quitting sports during adolescence), sports were stereotyped, and pressure was created. Additionally, it was determined that coaches believed female athletes should be approached more sensitively and that coed sports instilled confidence. On the other hand, it was found that the majority of parents were not prejudiced against coed sports, respected them, and saw sports as an important element in their children's development. Furthermore, the majority of parents considered the issue of clothing to be very important, believing it should be modest and not reveal body contours. In light of all this information, it is suggested that coaches emphasize the need for more female coaches in coed sports and organize meetings to encourage parents to direct their daughters towards these sports. Examples can be provided to parents to show that many sports now have adaptable clothing options. The positive effects of coed sports on individuals can be supported with testimonials from active athletes to help shape parents' views on the matter.

Keywords: Gender, Coed sports, Sports, Gender in sports

1. GİRİŞ

Geçmişe bakıldığında kadın ve erkek, çeşitli unsurların etkisiyle farklılaştırılmıştır. Bu farklılıklar özellikle sosyo-kültürel alanda ele alınmıştır (Yüksel, 2014). Kadın ve erkek bir dizi faktörlerin etkisiyle, toplumun sosyal alanlarından biri olan sporda da ayrıştırılmışlardır. Biyolojik cinsiyet, toplumsal cinsiyet, din, aile ve kültür gibi faktörler toplumun spora olan bakış açısını şekillendirmiştir. Spor kavramını bu faktörler üzerinde durarak incelemek, konuyu anlamak ve kavramak açısından yararlı olacaktır.

Spor, seyirci açısından mücadeleye dayalı estetik süreç olarak tanımlanırken, yapan kişi (sporcu) açısından; kazanmayı hedefleyen, teknik ve taktiğe dayalı fiziki bir çaba olarak ifade edilebilir. Toplumu oluşturan bütüne bakıldığında spor, bazı durumlarda toplumun özelliklerini yansıtan bir ayna, bazen de toplumu yönlendiren güçlü ve etkili bir amaçtır. Yani spor, toplumun önemli kurumlarından biri olarak hayatımızda yer almaktadır (Fişek, 1980 akt. Öztürk, 1998). Toplumu oluşturan tüm sınıflar yasa önünde eşit kabul edilmekle beraber, sosyal, siyasal, ekonomik ve kültürel açılardan farklı yaşamlar sürdürmektedir. Bireyin doğup, büyüdüğü toplumsal sınıf spor dallarına karşı ilgisini, bakış açısını ve spora katılım düzeylerini etkilemektedir. Bir toplumunda kadının genel statüsünü gösteren unsurlardan biri de kadınların spora katılım oranıdır. Spor özelinde genel olarak bakıldığında kadının konumu ve kadına biçilen roller, kadının sporcu kimliğinden önce cinsiyetiyle değerlendirildiğini göstermektedir (Öztürk, 1998).

Cinsiyetin spor alanında incelenmesi bu konudaki farklı görüşleri ortaya koyacaktır. Bunun yanı sıra sporda karma eğitimin uygulanması hakkında olumlu veya olumsuz düşünceleri, bu düşüncelerin nedenlerini incelemek sporda cinsiyet konusunun kilit noktalarını açığa çıkaracaktır. Bu noktalara değinilerek velilerin endişeleri veya antrenörlerin bu konuda sergilediği tutumlar incelenip, sporda cinsiyet gibi bir ayrım yapılmasının nedeni anlaşılabilir. Bu nedenlerin incelenmesi bireyleri spora yönlendirilme sürecinin daha sağlıklı ilerlemesini sağlayacaktır. Sporda hem kadın hem de erkek uygun eğitim ortamında antrenman yapabilir. Bu konu hakkında ve çocukların spora yönlendirilmesi hususunda velilerin daha bilinçli davranması sağlanabilir. Antrenörlerin bu görüşler hakkında bilgi sahibi olmaları daha sağlıklı bir antrenman ortamı yaratmasında yardımcı olabilir. Bu bağlamda çalışma, sporda cinsiyet ve karma spora yönelik veli ve antrenör görüşlerinin incelenmesi amacını taşımaktadır.

1.1. Problem Durumu

Türk toplumuna bakıldığında gerek fiziki özelliklerden gerek geleneksel sebeplerden dolayı kız çocukları sportif faaliyetlerde hep arka planda kalmıştır. Bu durum geleceğin anneleri olacak bireylerin spor yönünden eksik kalmasına ve kadınların az oluşuna sebep olmuştur (Hergüner, 2014). Ancak belli kültür seviyesi olan, sosyo-ekonomik düzeye sahip aileler, geçmişte sporla uğraşmış ebeveynler kız çocuklarını spora başlamaya teşvik etmişlerdir (Öztürk, 1998).

Günümüz süreçte çocuklarını spora yönlendirme konusunda ebeveyn tutumları incelendiğinde, karma spor eğitime çocukluk döneminde müsaade edeceklerini, ilerleyen yaşlarda ergenlikle birlikte vücut hatları ortaya çıktığı için karşı cinsin düşüncelerinin farklılaşacağı için spora ancak hemcinsleri olacaksa göndereceklerini bildirmişlerdir (Şentürk vd., 2023).

Dolayısıyla hayatını spor alanında şekillendirmek isteyen bireylerin sporda ilerleyebilmesi için ebeveynlere ve antrenörlere çeşitli sorumluluklar düşmektedir. Bu bağlamda mevcut yüksek lisans tezi çalışmasıyla, sporda cinsiyet ayrımının ne düzeyde olduğu, sporun karma yapılmasına yönelik veli ve antrenör görüşleri incelenmiştir.

1.2. Problem Cümlesi

Araştırmada “Amasya ilinde sporda cinsiyet ve karma spora yönelik taekwondo antrenörlerinin görüşleri nelerdir?”; “Amasya ilinde sporda cinsiyet ve karma spora yönelik taekwondo sporcularının veli görüşleri nelerdir?” soruları tez çalışmasının problem cümlelerini oluşturmaktadır.

1.3. Alt problemler

Çalışma nitel araştırma modelinde olup, nitel araştırma yönteminin bir çeşidi olan fenomenoloji desenindedir. Araştırmaya ilişkin alt problemler aşağıda yer almaktadır.

Antrenörlere ilişkin alt problemler:

- ✓ Karma spor kapsamında antrenörler çalışmalarında cinsiyet eşitliğini sağlayabilme durumuna göre antrenör görüşleri nelerdir?
- ✓ Sporda cinsiyet temelli sorunlarla başa çıkabilme durumuna göre antrenör görüşleri nelerdir?
- ✓ Karma sporda, antrenörler ve sporcuları arasındaki iletişimi, iş birliğini sağlayabilme durumuna göre antrenör görüşleri nelerdir?

- ✓ Cinsiyet temelli ayrımcılık veya ön yargıyla karşılaşma durumuna göre antrenör görüşleri nelerdir?
- ✓ Karma sporda, sporcu cinsiyet temelli bir zorlukla karşılaşma durumuna göre antrenör görüşleri nelerdir?
- ✓ Karma spora karşı olan velilerle başa çıkabilme durumuna ilişkin antrenör görüşleri nelerdir?

Velilere ilişkin alt problemler aşağıda tanımlanmıştır:

- ✓ Veliler karma sporda çocukların farklı cinsten arkadaşlık edinmesi takım çalışmasını becerilerine katkı sağlıyor mu?
- ✓ Velilerin çocuğunun karşı cinsten biriyle spor yapmasına ilişkin görüşleri nelerdir?
- ✓ Karma spora karşı velilerin ön yargısı var mı?
- ✓ Veliler karma sporu destekliyor mu?
- ✓ Velilere göre karma spor çocuğun gelişiminde ne düzeyde etkilidir?
- ✓ Velinin çocuğunu spora yönlendirme sürecinde, spora özgü kıyafetler ne düzeyde etkilidir?
- ✓ Veli için antrenörün demografik özellikleri (cinsiyet, yaş, medeni hali vs.) önemli midir?
- ✓ Spor alanında çocuğunun kariyer yapması hakkında velilerin görüşleri nelerdir?

1.4. Araştırmanın Amacı ve Önemi

19. yüzyıl sonu, 20. yüzyılın başlarında kadınlar fiziksel açıdan sporda dezavantajlı sayıldı. Bunun sebebi ise cinsiyetin doğal düzeni denilerek kadınlar toplumda belirli bir yere yerleştirildi (Müller, 2016). Kadın ve erkeğin farklılaşması, geleneksel toplumlarda birçok işin kas gücüyle yapılması ve üremeye cinselliğin bütün olarak görülmesi sonucunda oluşmuştur. Bu durum erkeğin kadından daha güçlü olduğu bir yapı meydana getirmiştir. Makineleşmeyle birlikte kas gücüne olan ihtiyacın azalması kadınların sosyal yaşama katılmasını sağlamış ve toplumda kadının statüsünü arttırmıştır (Yüksel, 2014).

Özellikle 1980'lerden sonra ülkemizde spor ve cinsiyet konuları spor bilimleri alanında sıklıkla işlenmeye başlandı. Kadın ve erkeğin spor alanında farklı deneyimler yaşamasının sebebinin sadece biyolojik cinsiyete bağlanmasının doğru olmadığı yapılan çalışmalar neticesinde görülmüştür (Koca, 2006).

Alan yazısı incelendiğinde yürütülen çalışmaların spor ve toplum, spor ve kültür, spor ve cinsiyet, spor ve din, karma eğitim kapsamında olduğu ancak karma spor kapsamında herhangi bir çalışmaya rastlanılmadığı tespit edilmektedir. Dolayısıyla yürütülen bu çalışmanın alan yazına katkı sağlayacağı ve bu konuda çalışma yürütecek olan diğer araştırmacılara kılavuz niteliğinde olacağı ön görülmektedir.

Türk toplumunda kadına atfedilen roller, kültürel yapı, örf, adet, gelenek-görenekler ve din konusu sporda kadın ve erkeği ayıran unsurlar haline gelmiştir. Bu faktörler göz önüne alınarak sporda cinsiyet konusunun irdelenmesi, karma spora bakış açılarının incelenmesiyle de desteklenmesi bu ayrımı anlama noktasında önem taşımaktadır. Bu çalışmada sporda cinsiyet ve karma spor hakkında veli ve antrenör görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

1.5. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmada, sporda cinsiyet ve karma spor kapsamında antrenör ve ebeveynlerin görüşlerinin incelenmesi amacıyla nitel araştırma yöntemlerinin bir çeşidi olan fenomenoloji deseninden yararlanılmıştır.

Çalışmanın veri toplama sürecinde nitel araştırma veri toplama yöntemlerinden görüşme tekniği kullanılmış olup, verilerin elde edilmesi Şentürk ve Sabah (2023), tarafından hazırlanan, 11 sorudan oluşan “Antrenör Görüşme Formu” ve 9 sorudan oluşan “Veli Görüşme Formu” olmak üzere iki ayrı yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Yazıya aktarılan veriler Nvivo programında içerik analiz yöntemi ile çözümlenmiş, kod ve tema listesi oluşturulmuştur.

1.6. Araştırmanın Varsayımları

- ✓ Araştırmaya katılan antrenör ve velilerin kendi istekleri doğrultusunda araştırma sorularına açık ve dürüst bir şekilde cevap verdikleri varsayılmıştır.
- ✓ Araştırmada kullanılan görüşme formlarının araştırmanın amacına hizmet ettiği varsayılmıştır.

1.7. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu çalışma Amasya ili taekwondo antrenörleri ve sporcu velileri ile sınırlandırılmıştır.

Bu çalışma 2023-2024 yılı ile sınırlandırılmıştır.

1.8. Tanımlar

Spor, bireye haz veren, rekabet ortamının hakim olduğu, belirli kurallar çerçevesinde, bireysel ya da takım halinde yapılan genellikle yarışma, güç harcama ve eğlence amacı güden fiziksel aktivitelerin bütünüdür. Spor ayrıca kişinin düzenli çalışmasını ve efor sarfetmesini gerektiren beden hareketlerinden oluşmaktadır (Zorba, 2005).

Cinsiyet: Türk Dil Kurumu'na göre cinsiyet, erkek ve dişiye ayırt etmeyi sağlayan ve üreme işinde bireye ayrı roller veren yaradılış özelliği; eşey, seks, cinslik olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2024). Bireyin doğduğu andan itibaren sahip olduğu biyolojik, fizyolojik ve genetik olan tüm özellikler cinsiyet olarak tanımlanmaktadır. Kadın ve erkeğe bakıldığında fiziksel farklılar, hormon yapısı, üreme yapılarındaki farklılıklar ve kromozom yapısı gibi özellikler biyolojik açıdan farklı olduklarını göstermekte olup hepsi cinsiyet kavramı altında değerlendirilmektedir (Albayrak, 2019).

Karma Spor: Kadın ve erkeğin birlikte aynı ortamı paylaştığı, aynı sınıfta veya aynı kurumda aldıkları eğitime karma eğitim denilir (Gözütok, 2012). Bu tanımdan yola çıkarak her iki cinsiyetinde aynı ortamda aldıkları spor eğitimine karma spor denilebilir.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Spor

Günümüzde spor kavramından bahsedildiğinde bir dizi farklı anlamlar ortaya çıkmaktadır. Bu da tamamen sporun kapsayıcı bir terim olmasından kaynaklanmaktadır.

“Spor”, İngilizce sayesinde dünyada tanınmış olmasına rağmen, Latince kökenlidir. “Ayrılmak, dağıtmak” anlamına gelen deportare ve disportare sözcüklerinden türemiştir (İşler, 2012).

İlk olarak nerede ortaya çıktığı veya nasıl meydana geldiği bilinmemekle birlikte amacı eğlence ve oyun olan spor, rekabete dayanan ve performansı göz önüne alan bedensel aktivitelerdir (Amman, 2005).

Spor, günümüze kadar evrenselliğini koruyan bir olgudur. Spor, insanlığın var olmasından itibaren sporcuları bir araya gelmesiyle, belirli kurallar dahilinde; sevinci, üzüntüyü birlikte tattıran, yenme ve yenilme hislerini yaşatan, insanlara saygıyı, sevgiyi, kardeşliği, huzuru ve barışı aşılayan hareketler bütünüdür (Çakmakçı, 2021).

Bireyi fizyolojik ve psikolojik açıdan geliştiren, sosyal yaşamında davranışlarını düzenleyen, motorik ve zihinsel açıdan geliştirerek belirli bir safhaya gelmesinde spor oldukça etkilidir. Aynı zamanda spor, kişinin fikir gelişiminin yanı sıra ruh ve beden gelişmesini de olumlu yönde etkilemektedir. Bu öğeler arasındaki uyumu ve sosyalleşmeyi sağlayan spor, pedagojik, biyolojik ve sosyal bir olgu olarak adlandırılmaktadır (Yetim, 2006).

Güven (1999)’da sporu, bireylerin vücutlarının gücünü veya çevikliğini yarıştırmak, kurallara uygun bir şekilde zihin güçlerini birbiriyle sınamak için karşılama ve karşılaştırma olarak tanımlamaktadır.

Voigt (1998)’e göre hareketlerin yoğunluğu, biçimi, gücü ve belli normlara yönelik oluşu bireyin sağlığı, motivasyonu ve performansı ile direkt olarak etkili olduğu için spor, davranış alanlarında ve kişiliklerde farklı nitelikler taşıyabilir. Bireyler sporun kendileri üzerindeki etkilerini araştırabilir. Bu esnada kayda değer bir etkinin dinamiğini oluşturur. Böylelikle spor, sosyal değişimin bir faktörü haline gelmektedir. Spor, ruh ve bedene hizmet eden sosyal bir davranıştır.

Esas olarak spor, rekabet ortamında ve kurallar çerçevesinde uygulanan, içeriğinde hem çalışma unsurlarını hem de oyunu barındıran, kurumlar tarafından yönetilen, kişinin isteği doğrultusunda profesyonelleşebileceği ve meslek haline gelebilen fiziksel çabadan oluşur (Johnson, 1982).

2.1.1. Sporun önemi

Sporun toplumlarda büyük bir yer edinmesiyle birlikte birçok farklı alanda ve çeşitli şekillerde önem kazandığı söylenebilir. Sporun insan vücuduna sağladığı katkılar üzerine birçok alanda çalışmalar yapılmıştır. Bireyin fiziksel ve mental sağlığı açısından sporun önemi, insanlar tarafından kabul edildiği düşünülmektedir ki, insanlar bunu aktivite dışında iş edinmiş hale gelmişlerdir.

Bedensel hareketlerin biçimi olarak tanımlanan spor, hareket yaşamımızın bir parçasıdır. Kişinin içinde bulunduğu durumdan yola çıkıp, tahminlerde bulunarak kasla ilgili hareketlerin amacını ve önemini kavrar (Voigt, 1998).

Sporda hareketlerin belirli kurallar çerçevesinde ve mücadele ruhuyla yapılması, kişilerin rekabet duygusunu geliştirir ve eğlenceli vakit geçirerek onları sağlıklı bir yaşama davet eder. Bireyler hareketler aracılığıyla fiziksel yönden güçlenirken, başarıma hissini deneyimlemesiyle kendine olan güven duygusu gelişir. Bu etkinlikler her iki tarafında güven esasına dayanarak uygulandığından doğruluk, dürüstlük değerlerinin yerleşmesini de sağlamaktadır. Ayrıca spor etkinliklerinde birey normal yaşamındaki problemlerden uzaklaştığı için ruhsal olarak rahatlamasına destek olacaktır. Tüm bunlara bakıldığında spor kişide sadece fiziksel olarak değil, zihinsel ve ruhsal açıdan da katkı sağlayan bir araçtır (Durmuş, 2020).

Bu bağlamda sporu incelerken tek bir alana yönelmek doğru olmayacaktır. Öncelikle sporun yapılış amacına göre bireydeki önemi değişebilir. Bireyler spora çeşitli amaçlar doğrultusunda yönelmiş olabilir. Bir kesim fiziksel özelliklerini geliştirmek, sağlıklı dinç bir vücuda sahip olma amacıyla yaparken; diğer bir kesim de boş zamanı değerlendirmek, sosyalleşmek ve stres atmak için spor yapabilir. Bir grup insan için başlangıçta bu ve benzeri birçok nedenler yer alsada zamanla sporun yaşamdaki yeri birçok alana yayılmakta ve giderek önemi daha da arttığı gözlemlenmektedir. Spor tek bir amaç için yapılsa bile, bireyi sadece o alanda desteklemekle kalmayıp, birçok çeşitli anlamlarda katkı sağlayacaktır.

2.1.1.1. Sporun fizyolojik önemi

Sporda bedenün ön planda olmasından dolayı sporun etkileri sorulduğunda akıllara ilk olarak fiziksel etkiler gelmektedir. Birçok araştırma spor yapmanın bireyi fiziksel açıdan güçlendirdiği ve zinde hissettirdiği gerçeğini doğrular yönündedir.

İşler (2012)'e göre, vücudun daima aktif olmasını sağladığı için spor, insan bedeninin erken dönemde yıpranmasını engelleyen bir unsur olarak ifade edilmektedir. Bu yüzden spor, bireyin bütün hayatı boyunca her yaş döneminde sağlıklı yaşam sürdürmesi için fayda

sağlamaktadır. Bu tanımda bahsedilen spor daha çok bedeni eğitime amacı güden fiziksel aktiviteler kastedilmektedir.

Açıkada ve Ergen (1990)'e göre spor, genç yaşlarda esnekliğin korunmaması ve eklem hareket açısının küçük tutulması, vücut hareketlerini kısıtladığından çeşitli ağrılara neden olmaktadır. Yapılan programlarda esnekliğe gerekli önem verilmekle beraber boyun, bel, sırt ağrılarından kurtulmak veya bu ağrılarının oluşmasını geciktirmede etkili olacaktır.

Sporun sağlık açısından etkilerini koruyucu ve tedavi etmeye yönelik olmak üzere iki farklı bağlamda incelenmektedir. Koruyucu hekimlikte korunma birincil, ikincil ve üçüncül evre olmak üzere üçe ayrılmaktadır. Birincil korunmada, bireyin sağlığını kısıtlayan bulguların tespit edilmediği durumlarda kişiye zarar vermesi veya hastalık yapması muhtemel faktörlerin tespit edilmesi ve bu faktörlerin ortadan kaldırılması amacıyla korunmayı hedefleyen bir süreçtir. Bu süreçte belirli birtakım hastalıkları engellemek için alınan özel önlemlerin yanı sıra, toplumun sağlığını geliştirmek için alınan genel önlemlerde yer almaktadır. İkincil korunma, hastalığa yatkınlığın veya ilk belirtilerinin tespit edildiği aşamada olumsuz durumları gidermek için birtakım uygulamaların gerçekleştirildiği süreci kapsamaktadır. Risk faktörlerini ortadan kaldırmayı ve rahatsızlıkların sıklığını azaltmayı amaçlayan bu uygulamalar arasında düzenli bedensel egzersizler yer almaktadır. Obeziteye bağlı oluşan hastalıklarda (tansiyon vs.), vücut ağrılarını gidermede doktorların bireye hareket etmesi için verdiği önerilere bakıldığında, spor bu aşamada tedavinin önemli bir parçası haline gelmektedir. Üçüncül korumada ise örneğin kalp enfaktüsü geçirmiş bireye verilen egzersiz programı iyileşme sürecini hızlandırırken hastalığın tekrarlaması ihtimalini de azaltmaktadır (Bloss, 1991; Hoffmann, 1990 akt. İkizler, 2005).

Yürüyüş, koşu, bisiklet, kayak, yüzme gibi dayanıklılık sporlarında büyük kas grupları harekete katılarak kanın kalbe pompalanmasına katkıda bulunurlar. Daha fazla kan akışı sağlandığında kalp, normaldekinden çok çalışmak zorunda kalmaktadır. Zamanla bu duruma alıştığında ise kalp kasları güçlenir ve pompalama işlevini ekonomik olarak sürdürür. Ayrıca kalp kası irileştiği ve iç hacmi genişlediği için dinlenik durumda bile eskisine oranla daha az atım sayısı ile aynı miktarda kanı organlara gönderebilmektedir (Açıkada ve Ergen, 1990). Bu nedenle maraton sporcuları veya diğer dayanıklılık sporcuları ilerleyen yaşlarda bile aktif olarak spor yapabilmektedir.

2.1.1.2. Sporun psikolojik önemi

Spor, sadece fiziksel bir uğraştan ibaret değildir aynı zamanda bireyin topluma uyma sürecidir. Topluma dahil olan bireyler duygu durumlarını daha kolay ifade ederler. Spor

faaliyetleri de buna zemin hazırlamaktadır. Birey öfke, saldırganlık, kıskançlık ve utangaçlık gibi toplumda uyumsuz olarak adlandırılan davranışları spor sayesinde kontrol edebilmeyi öğrenir (Feist, 1990).

İşler (2012)'e göre hayat bir mücadeleden ibarettir. Bu mücadele ile başa çıkmak için yeri geldiğinde atakta olmaya ve medeni cesarete ihtiyaç vardır. Spor, bireye sadece bunları sağlamakla kalmayıp, katılımcı rolünü, cesareti ve dürüstlüğü öğretir ve kişinin kendini daha iyi hissetmesini sağlar. Spor bireye disiplini, kendine güvenmeyi, öz kontrolü öğretirken liderlik becerilerinin oluşmasını da sağlar (Saavedra ve Martha, 2005). Birey sporda ilerleyip başarılar elde ettiğinde özgüveni katlanarak artmaktadır (Feist, 1990). Buna bağlı olarak da benlik ve duygu durumlarında pozitif yönde bir artış olurken, depresyon ve korku durumunda azalış olur (Zorba vd., 2005). Spor bireylerde stres ve endişeye neden olan sorunlarla başa çıkmada yardımcı bir güçtür.

Psikolojik açıdan sağlıklı olan bireyler sigara, alkol gibi zararlı alışkanlıklara başvurmazlar. Spor sayesinde psikolojik açıdan rahatlayan bireyler, daha çok bilinçlenir ve sağlığına önem verir. Uykuları düzene girer ve ideal kiloya sahip olurlar (Zorba vd. 2005).

Koruç ve Bayar (2004) yaptığı çalışmada egzersizin depresyon tedavisindeki yeri ve etkileri araştırılmış, Türkiye'de spor yapan kadın ve erkeklerin, spor yapmayan kadın ve erkeklere göre daha sosyal, sorumluluk sahibi ve duyarlı kişiler olduğu belirlenmiştir.

2.1.1.3. Sporun sosyolojik önemi

Bireylerin bağlı oldukları toplumun yaşam tarzı, değerleri, kuralları ve davranışları kazanma sürecine, sosyalleşme denir. Bu sayede bireyler toplumun tavır ve düşüncelerini öğrenerek sosyal yaşamla ve kültürle bütünleşir. Sosyalleşme aslında kişinin yaşadığı topluma adapte olmasını sağlamaktadır (Yetim, 2000).

Sosyal bir varlık olan insan, diğer insanlarla yakın ilişkiler kurmak ister. Sosyalleşmek insanın tabiatında olmasına rağmen günümüzde bireyselleşme düzeyi artmış, özellikle de kalabalık ve büyük şehirlerde insanlar yalnızlaşmaya başlamışlardır. Bu yalnızlaşma probleminin aşılmasında spor önemli bir araç olabilir. Çünkü sporun farklı mekânlarda insanları kaynaştırma gibi bir gücü vardır. Spor faaliyetleri bu sayede bireylerin yeni toplumsal ilişkiler kurmasında önemli yere sahiptir (Canbaz, 2004).

Spor sayesinde bireyin sosyal alanı genişler. Kazanma-kaybetme, takım çalışması, iş birliği, müzakere ve planlama konularında deneyim kazanır. Bu sayede toplulukları ve onların dünyasını tanıma imkânı bulur (Saavedra ve Martha, 2005). Spor, bireylerin küçük yaşlarda rekabet, dayanışma, hedef koyma, başarı hazzı ve mağlup olduğunda yıkılmama

gibi duyguların deneyimlemesinde ve öğretilmesinde bir eğitim aracı olarak kullanılmaktadır (Canbaz, 2004).

Yetim (2000)' e göre sosyal bir davranış olan spor, aynı zamanda bedene ve ruha da hitap etmektedir. Sporun sosyal fonksiyonlarını özetleyecek olursak;

1. Boş zamanlarını sporla değerlendiren bireyler kaliteli vakit geçirirler. Bunun sonucunda huzurlu, mutlu ve sağlıklı hissederler.
2. Özgüveni sağlar. Dayanışma, centilmenlik ve cesaret duygusunu geliştirir.
3. Kazanma ve kaybetmenin ne olduğunu, mücadeleyi öğretir.
4. İnsanı disipline ederek irade sahibi, kişilikli biri haline getirir.
5. Kendine ve etrafındaki insanlara saygısı artar.
6. Spor sayesinde sosyalleşen kişiler, sosyal ve kültürel zevklere duyarlı olup, sosyal sorumluluğa önem verirler.
7. Engelli bireyleri topluma kazandırır.
8. Kişiyi liderlik, dostluk, iş bölümü, taktir etme ve edilme gibi özellikler kazandırır. Görev ve sorumluluklarını öğretir.
9. Sosyal, ekonomik ve kültürel kalkınmaya önemli katkısı bulunur.
10. İnsanlarla olan diyalogu geliştirir, kişiyi sosyal statü sağlar.
11. Profesyonelleştiğinde ekonomik gelir kapısı olur.

2.2. Sporun Paydaşları

2.2.1. Yönetici

Bir örgüt veya kurumda bir hizmetin ya da birimin sorumlusu konumunda görev alan, bu göreviyle alakalı koşulları sağlayan ve kararlar alan, günlük gözetleyen ve denetleyen üst kişiye yönetici denmektedir (Bozkurt & Ergun akt. Bulut & Bakan, 2005).

Yönetici belirli bir örgüt içerisinde yer alan, örgütün işleri için kaynak ayırıp, karar veren, işlerin yürümesini insanlar aracılığıyla sağlayan ve onları yönlendiren kişidir. Hizmet ve üretim amacı güden tüm kuruluşlar örgüttür. Hastanede, okullar, spor kuruluşları vs. hepsi birer örgüt olarak adlandırılmaktadır. Yönetici belirli amaçlara ulaşmak için bu örgütlerde çalışan kişilerin çalışmalarını ve davranışlarını yürütmekle yükümlüdür (Özkalp, 2003).

Ben merkezci, diktatörce yaklaşımlardan ve olumsuz sonuçlar doğurabilecek davranışlardan uzak; herkese adil olan, eşit hak ve fırsatlar tanıyan, detaylara gerekli önemi veren, dinleme ve anlama becerisi yüksek, yönetimi dürüst bir şekilde yürüten kişi iyi bir yöneticidir (Yıldıran ve Balçıklı, 2020).

Yöneticide bulunması gereken özellikler;

- ✓ İnsanları tanımalı ve onlara karşı objektif olmalı,
- ✓ Adil davranmalı,
- ✓ Kendine güvenmeli, yetkilerini yerinde ve doğru kullanmalı,
- ✓ Düzenli olmalı, iş planlamasını yapabilmeli,
- ✓ Sorumluluk sahibi ve iradesi yüksek olmalı,
- ✓ Analitik düşünme becerisine sahip olmalı,
- ✓ İletişim becerisine sahip, iletişime açık biri olup sorunları çözmeli ve işleri kolaylaştırabilmelidir.

Bu özelliklere sahip yönetici kişiler, çalışanlarda bulunan azmi, beceriyi ve bilgiyi ortaya çıkararak başarı düzeyini arttıracaktır (Arslan, 2021).

2.2.2. Antrenör

Teknik taktik becerilerin, fiziki özellikler ve moral gücün psikolojik ve organik yüklenmelerle düzeltilmesinin arttırılmasının amaçlandığı eğitim sürecine antrenman denmektedir. Bu amaca yönelik yetişmiş veya yetiştirilmiş profesyonel veya amatör olarak faaliyetlerde bulunan kişiye de antrenör denir (Şahin, 2006).

Antrenör sporun temel taşıdır. Bir antrenöre çeşitli imkanlar tanınması, iyi eğitilmesi yetiştireceği sporcuların performansını da olumlu etkileyecektir. Teknik taktik bilgisinin iyi olması spor performansında tek başına yeterli gelmeyip antrenörün kesinlikle eğitimle desteklenmesi gerekmektedir (Anılar, 2007).

Antrenör, sporcunun kendisine özgü bireysel özelliklerini belirleyip geliştiren, çevresine olumlu tepkilerde bulunmasını sağlamak için eğitimler uygulayan, grup etkinlikleri için organizasyonlar derleyen eğitici olarak ifade edilebilir (Genç, 2022).

Sporcuların veya takımların performansını geliştirmek ve optimize etmek antrenörün temel rolüdür. Antrenör sporcuların fiziksel özellikleri, teknik taktik becerilerini geliştirmesinin yanı sıra eğitim programlarıyla da gelişimi destekler (Cruickshank & Dave Collins, 2015).

Amatör veya profesyonel sporcuları, yapılan sporun temelleri ve ilkeleri doğrultusunda yetiştiren, eğiten ve motive eden kişiye antrenör denir (Indeed, 2024).

Bunlara ilaveten bir antrenör;

- Bilimsel bilgileriyle taktiksel planlarını destekleyen
- Takımını destekleyip kendilerine has sosyal yapı oluşturmasını sağlayan
- Takımını ve sporcularını psikolojik açıdan başarıya odaklayan

- Hedefleri doğrultusunda her yarışmaya özgü antrenman planı hazırlayıp, periyotlamasını yapan ve ustaca uygulayan, amacı daimi başarı olan, iyi bir eğitici, gerçek bir liderdir (Anılar, 2007).

2.2.2.1. Antrenörün özellikleri

Alanında iyi bir antrenörün sahip olması gereken birtakım özellikler vardır. Kişilik açısından bir antrenör saygılı, istekli, alanında donanımlı, kazanma duygusu yüksek, azimli ve kararlı bir birey olmalıdır. Bununla birlikte kendine hakim olup, her türlü görüşe saygı duyarak etrafına pozitif davranışlar sergilemelidir (İnal, 2013).

Gerçek bir antrenörün sahip olması gereken temel özellikler şunlardır;

1. Sosyal sorumluluk yaşında yani 18 yaşından büyük olmalı
2. Sağlık durumu açısından sporcu tipi olarak da tabir edilen yüksek biyofonksiyonel organizmaya sahip olmalı
3. Olaylara objektif bakabilen, olumlu düşünen, motive olabilen ve mantıklı düşünme yeteneğine sahip bir birey olmalı
4. Dikkatli, sabırlı ve yaratıcı olmalı
5. Antrenör kurslarında eğitim almış ve kurs sonunda yapılan sınavlardan muvaffak olarak antrenör belgesi almaya hak kazanmış olmalı
6. Çalışma açısından yetkinliği olmalı. Yani bilim ışığında branşın teorisini ve uygulamasını sporcuya aktarmalı, teknik yanlışları tespit edip müdahale edebilmeli. Aynı zamanda branşın temel tekniklerini sporcuya kendi de gösterebilmelidir (Cankalp, 2002).

Bunun yanı sıra iyi bir antrenör sporcuların takım içi ve takım dışındaki sosyal iletişimlerine dikkat etmeli gereken durumlarda müdahale edebilmelidir. Sporcularına bireysel olarak ve takımını ise genel olarak motive edebilmeli buna ek olarak motivasyon kavramına hakim olup bu yönde de pratiğe sahip olmalıdır (Anılar, 2007).

2.2.3. Sporcu

Belirli kurallar çerçevesinde, bireysel veya takım halinde yarışan, ilerleyen dönemlerde sporu meslek edinen kişiye sporcu denmektedir. Sporcu motivasyonu olan, maddi ve manevi yönden yaptığı işte doyum arayan, kültürel ve dayanışmacı bir olgu içinde yer edinmiş, sporun faal elemanıdır (İşler, 2012).

The Free Dictionary tanımına bakıldığında sporcu, özellikle rekabet içeren fiziksel aktivitelere veya spora katılan aynı zamanda sporda başarıya ulaşmak için gerekli güce, dayanıklılığa ve diğer becerilere sahip kişi olarak tanımlanmaktadır (Leithäuse, 2015). Fakat

rekabet içeren her fiziksel aktivite bu tanımla uyuşmayabilir. Örneğin kuralın, belirli bir alanın ve organizasyonun olmadığı, iki kişinin eğlenmek için belirledikleri ortak noktaya koşarak yarış yapmaları, onların sporcu tanımında yer almalarını sağlamayabilir.

2.2.3.1. Sporcunun özellikleri

Önemi gün geçtikçe artan tüm spor faaliyetlerinde kişilerin uyması gereken sistem ve bir dizi kurallar mevcuttur. Spor etkinliklerine katılan bireyler bu kurallara uydukları müddetçe sporun anlamlı ve önemli sonuçlarıyla karşılaşmaktadır. Bu kuralları koymadaki amaç sporun estetik bütünlüğünü ve evrenselliğini korumaktır. Rakiplere, hakemlere ve taraftarlara karşı saygılı davranışlar sergilemek, yarışmayı dostluk hissiyatı içinde sürdürmek bu kurallar arasında yer almaktadır. Sporcuya bu kurallar ile birlikte fair play prensipleri benimsetilmeli, rakibin sağlığının kazanmaktan daha önemli olduğu öğretilmelidir. İyi sporcu denildiğinde;

- ✓ Yaptığı işten mutluluk duyan
- ✓ Sorumluluk sahibi
- ✓ Sporun kurallarına ve ruhuna uyan davranışlarda bulunan
- ✓ Rakiplere, hakemlere ve kararlarına karşı saygılı
- ✓ Davranışları ve başarılarıyla toplumda rol model olan
- ✓ Eşitlik, adalet, doğruluk gibi ahlaki değerlere sahip
- ✓ Bağlılık ve sadakat gibi sosyal değerleri bilen
- ✓ Hileden, şikeden uzak duran
- ✓ Sözlü veya fiziksel saldırgan davranışlardan kaçınan
- ✓ Kazanma ve kaybetme anında ölçülü davranışlarda bulunan
- ✓ Yardımlaşma kavramını önemseyen ve bu tavrı hem sporda hem de yaşamında uygulayabilen kişiler olarak tanımlanmaktadır (Yıldıran ve Balçıkanlı, 2020).

2.2.4. Antrenör-sporcu ilişkisi

Çeşitli tecrübelerle sahip olan, bu deneyimlerini yeteneği ile birleştirerek sporcuya aktaran kişiye antrenör denir. Ayrıca yüz yüze yapılan liderlik şekli olarak da tanımlanabilir. Antrenörlük sadece sporcuya teknik beceriler öğretmekten veya mükemmel oyun planlaması yapmaktan ibaret değildir. Sporcularının sorumluluk sahibi, başarılı ve tecrübeli bireyler olmalarına katkıda bulunmakta antrenörün yükümlülükleri arasındadır (Yurtseven, 2020).

Spor eğitimi söz konusu olduğunda akla gelen ilk kişi antrenördür. Öte yandan bu eğitimin gerçekleşebilmesi için antrenörlerden sonra sporcular akla gelmektedir (Yalçın, 2009). Bahsedilen eğitimde, amaçlanan başarıya ulaşılabilmesi için sporun en temel

elemanlarından olan antrenör ve sporcu arasındaki koordinasyonun iyi olması hedefe giden yolda pozitif yönde katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Sporcuların fiziksel ve psikososyal yönden becerilerinin gelişmesinde ve antrenörlüğün temelinde antrenör-sporcu ilişkisi önemli bir etken olarak kabul edilmektedir. Bu yüzden antrenörlerin sporcularıyla olan iletişimlerinde, çalışma ortaklığı kurma becerilerinin mükemmel düzeyde olması beklenmektedir (Jowett, 2005).

Sportif başarının sağlanması açısından antrenör sporcu arasındaki iletişimin ve uyumun oluşması büyük ölçüde önem arz etmektedir. Sporcu hareketi veya taktiği öğrendiği ilk süreçte bilgiye ihtiyaç duyar. Bu süreçte ihtiyaç anında doğru bilgiler antrenör tarafından sporcuya aktarılmalıdır (Çalışkan, 2001). Beceri, teknik öğreniminde antrenörün kendi sporculuk dönemlerindeki tecrübelerinden örnekler vermesi sporcunun motive olmasını ve antrenör sporcu arasındaki diyalogun güçlenmesini sağlayabilir.

Sporcular açısından antrenörler, her zaman idol, rol model veya hayranlık duyduğu konumda yer almaktadır. Bu durumda, sporda istenilen davranışlar olarak ortaya çıkar. Antrenörün sporcusuna değer vermesi ve ilgilenmesi sporcuların gelişmesini, ilerleyebilmesini ve ahlaki davranışlar kazanmasına katkı sağlamaktadır. Sporcunun saygılı, dürüst, ahlaklı bir birey olması ve kötü alışkanlıklardan uzak durması antrenörün ilerlemesine katkı sağlayacak bir tutumdur. Ayrıca antrenörün hem sporcu hem aile ile iş birliği içerisinde olması, sporcunun performansını arttıracaktır. Çocukluk döneminde ebeveynlerin söylemesiyle yenmeyen yumurtanın antrenörün uyarısı ile yenmesi konu hakkında örnek olarak verilebilir (Şahin ve Ermiş, 2020).

Özkan (2023)' e göre, bilindiği üzere sporcuların ihtiyaç duyduğu destek, çoğu zaman antrenörleri tarafından karşılanmaktadır. Bu yüzden sporcu açısından antrenörleriyle olan iletişim düzeyi oldukça önemlidir. Antrenörlerin sporcularına verdiği desteğin eğitim ve hazırlık dönemi boyunca devam etmesi, geri dönütlerle desteklenmesi sporcunun başarısını arttırmaktadır. Bireyin spor hayatı boyunca performansını ve gelişimini etkileyecek olan en önemli unsurlardan birisi de antrenör-sporcu ilişkisidir. Antrenör sporcuları ile sağlıklı bir iletişim kurarak, onları motive ederek başarılı olmalarını sağlayabilir. Antrenör bu koşulları oluşturduğunda, sporcunun kendine olan inancı artmasını ve daha iyi performanslar sergilemesini sağlar. Bu bağlamda bakıldığında başarıyı hedefleyen sporcularda özgüven ile antrenör-sporcu ilişkisi doğrudan ilişkilidir.

Olumlu bir antrenör-sporcu ilişkisi kişiler arasındaki yakınlık (güven, saygı vb. gibi), bağlılık (ortak düşünceler amaçlar ve niyetler) ve tamamlayıcı (samimiyet, duyarlılık, işbirliği vb. gibi) nedenlerle güçlenmektedir (Short ve Short, 2005).

2.3. Taekwondo

Taekwondo, uzakdoğu ülkelerinden olan Kore'nin ata sporudur. Kelime anlamına bakıldığında “Tae” ayak tekniklerini, “Kwon” el-yumruk tekniklerini, “Do” ise ahlak, saygı, nezaket, sanat ve ruhun beslenmesi şeklinde ifade edilmektedir. Do kelime anlamının yanı sıra taekwondonun da felsefesini oluşturmaktadır (Canbaz, 2016). Sadece teknik bir yetenek olmayan taekwondo aynı zamanda insancıl değerler ve felsefenin toplamıdır (Morpa, 2005).

Taekwondo yapmaya karar vermiş birinin ilk ve en önemli ekipmanı doboktur. Kolları ve etek boyu uzun bir üst ile birlikte bol kesim pantolondan oluşan dobok, taekwondonun geleneksel beyaz üniformasıdır. Sporcular antrenmanlarını dobokla yapar ve yarışır. Üniformalara karşı titiz davranmaları önem arz etmektedir. Çünkü yırtık veya kirli bir dobokla antrenman yapmak, yarışmaya katılmak saygısızlık olarak kabul edilir (MacAulay & Kalman, 2004).

Taekwondo'nun kendi içerisinde dört temel esasları vardır. Bunlardan ilki hücum ve savunma tekniklerinden oluşan hayali olarak yapılan poomsae-hyong adında bir esastır. Rakibe gerek olmaksızın sporcu bütün teknikleri zihninde canlandırarak uygular. Esası barış dönemlerinde de savaşma tekniklerinin çalışılmasına dayanmaktadır (Morpa, 2005). Poomsae belirli bir adımla yumruk atma, bloklama, tekme atma gibi temel saldırı ve savunma tekniklerinin eğitimini içermektedir (Jung vd., 2023). Hosinsul (Kendini savunma) ise kişinin tekniklerini kullanarak ne yapması veya neyi yapmamasını görmesi açısından rakibe karşı kendisini savunmasıdır. Kyeopka bu sporun en popüler uygulamalarından olup “Kırma Testi” olarak da adlandırılmaktadır. Siyah kuşak almak için sporcunun mutlaka başarılı olması gerekir. Sporcu derin nefes alır, konsantre olur ve vücudunun sert olan herhangi bir kısmıyla (genellikle el ve ayak kullanılır) tahta, tuğla gibi cisimleri kırar (Morpa, 2005). Gyorugi ise sporcu rakibin gövdesine sert hızlı tekmeler ve yumruklar uygular bazen de kafaya tekme atar (Kim & Nam, 2021). Tekmelerin gövdeye ve kafaya uygulanması serbestken kafa-yüz bölgesine yumruk atmak yasaktır. Maç galibiyeti ancak puan veya rakibin nakavt olmasıyla elde edilir (Kazemi vd., 2006).

2.4. Cinsiyet

Toplumun ana unsurları olan kadın ve erkek biyolojik özellikler açısından farklıdır; buna cinsiyet denir (Dökmen, 2009). Cinsiyet; kişileri kadın, erkek veya interseks olarak

tanımlayan, tipik olarak bireye doğumda atanan biyolojik özellikleri ifade etmektedir (WHO, 2021). İki cinsin birleşmesiyle oluşan, genetik rastlantılar sonucunda doğacak olan bireyin cinsiyeti oluşmaktadır (Oral, 1986).

Cinsiyet, yaşam biliminde organizmanın üremek için nasıl organize olduğuna göre açıklanmaktadır. İnsanların üremesi için yumurta ve sperme ihtiyaç vardır. Bu nedenle cinsiyet insanlar tarafından belirlenemeyen ve doğuştan gelen iki farklı biyolojik özelliktir (Hyde, 2019).

Yapıcı (2016)' e göre cinsel kimliği kişinin erkeklik veya dişilik algısıyla birlikte kadın ya da erkek olarak biyolojik varlığını bilmesi ve kabullenmesiyle şekillenmektedir. Cinsiyet tanımı aynı zamanda hormonlar, üreme sistemi, kromozomlar ve dış genital organ gibi bireyin biyolojik özelliklerine atıfta bulunur (Martínková vd., 2022).

Kişilerin kadın veya erkek olarak tanımlanmasında biyolojik farklılıklara bakılıp, genetik ve fizyolojik özellikleri incelenerek biyolojik cinsiyet tanımı yapılmaktadır (Cankurtaran ve Küçükarslan, 2021). Ancak cinsiyet kelimesinin altında iki farklı anlam oluşmakta olup, bu kavramlar birbirleriyle karıştırılabilmektedir.

Bireyin fiziki özelliklerinden bahseden cinsiyet kavramı biyolojik cinsiyeti tanımlarken, kişinin sosyal olarak öğrendiği (Schneider, 2020) ve toplum tarafından ona bazı özelliklerin tanımlanması ise toplumsal cinsiyete atıf yapmaktadır. Her iki cinsiyet tanımlamasına da bakıldığında, toplumsal cinsiyet kavramının biyolojik cinsiyet doğrultusunda ortaya çıktığı bir gerçektir (Hyde, 2019). Biyolojik cinsiyet ve toplumsal cinsiyet arasındaki farkı ayırt edildiğinde aslında kadın ve erkeğin kültürel bir kavram olduğu görülür (Koca, 2006).

2.4.1. Toplumsal cinsiyet

Toplumsal cinsiyet kavramına ilk olarak Ann Oakley tarafından yazılan, “Sex, Gender and Society” kitabında yer verilmiştir (Cankurtaran ve Küçükarslan, 2021). Benimsenen bu kavram üzerinden günümüze kadar birçok çalışmalar yapılmış ve toplumsal cinsiyet kavramı toplumun her alanında incelenmiştir.

Dökmen (2009)' e göre, biyolojik özelliklerin haricinde kadın ve erkek olmanın toplumsal anlamı da vardır. İngilizcede toplumsal anlamını taşıyan “gender” sözcüğü kullanılır. Türkçede bu anlamı taşıyan ayrı bir sözcük yoktur fakat bunun yerine toplumsal cinsiyet terimi kullanılmaktadır.

İnsan doğduğunda biyolojik açıdan cinsiyeti belirlidir. Kadın ya da erkek olarak dünyaya gelir. Zamanla bireyin cinsiyetinin farkına varması toplumsal cinsiyet kimliğini

oluşturmaktadır (Yapıcı, 2016). Her birey birtakım farklı özelliklerle dünyaya gelir. Göz rengi, saç, cinsel organı, hormonları, yetenekleri, duygusal ve zihinsel eğilimleri her bireyin birbirleri ile farklılıklarını oluşturmaktadır. Fakat bu özelliklerin şekillenmesi ve onlara değer biçilmesi tarihsel ve toplumsal koşulların bir ürünüdür (Direk,2014).

Dünya Sağlık Örgütü'nün tanımına göre bir toplumda bireyin doğmasıyla birlikte, biyolojik açıdan bireye atanan cinsiyete dayalı olarak, toplumun bireye uygun olarak gördüğü roller, davranışlar ve normlar toplumsal cinsiyet tanımıyla ifade edilmektedir. (WHO, 2021).

Toplumsal cinsiyet, biyolojik açıdan farklılıklarından ziyade kadın ve erkeğin psikolojik ve kültürel farklılıklarını ifade etmektedir. Bu farklılıklar göz önüne alınarak toplumun kadına ve erkeğe biçtiği roller vardır. Toplumda kadınlık anneliği, güzelliği, vücudu ve duyguları temsil ederken, erkekliğin ise kültürü, uygarlığı ve akıllı temsil ettiği görülmektedir (Koca, 2006).

Ataerkil aile yapısı, din, kültür ve eğitim gibi faktörler günümüzde toplumsal cinsiyete doğrudan etki eder (Kantar, 2023). Toplumsal cinsiyetin meydana gelmesinde ataerkillik kavramı direkt olarak etkilidir. Bu kavram tarih boyunca kadınların üzerinde hâkimiyet kurmak ve bunu sürdürebilmek için kullanılan ideolojileri kapsamaktadır. Sözcüğün temeline de bakıldığında Latince “Patria” babayı ifade eden ve Yunanca “Achein” hükmetmek anlamına gelen kelimelerden türemiştir (Cankurtaran ve Küçükarslan, 2021).

Toplumsal yaşam alanlarında kadın ve erkek insan tiplerini belirleme ve ayırt etme yöntemleri üreten, cinsiyet düzeninin sosyalleşme ve kültürleşme durumunun sürekli revizesini inşa eden mekanizmalar, sosyal yaşam alanlarında doğal olarak bulunmaktadır. Doğumdan itibaren çocuğa konulan isimler, cinsiyet ayrımındaki etiket renklerin kullanımı (erkek mavi, kız pembe gibi), hayatın normal akışında devam eden oyunlar, oyuncaklar, aile ortamı, okul ortamı, yapılan tercihler vb. sistemsel süreçlerde kadın ve erkeğin toplumsal cinsiyet tanımlamalarına maruz kalmasına sebep olur (Zvan vd., 2017). Pembe renginin kadınsı, mavi renginin ise erkeksi olarak kabul görmesinin yanı sıra bu ayrımlar bazı diğer alanlara da etki etmektedir. Örneğin çalışma hayatında kadın yarı zamanlı, erkek ise tam zamanlı veya kadınlar hemşire, erkekler ise inşaat gibi farklı sektörlerde, onlara uygun görülen formlarda çalışarak farklı ücretlendirilmelere tabi tutuluyor. “Cinsiyetlendirilmiş” kelimesi toplumun sebep olduğu bu durumu açıklayacak en doğru kelimedir. Toplumda var olan cinsiyete dayalı kavramlar, kadınlara oranla erkeklere çoğu zaman daha fazla imkân tanımaktadır (Cankurtaran ve Küçükarslan, 2021).

2.4.2. Cinsiyet eşitliği

Cinsiyet eşitliği erkeklerin ve kadınların çeşitli zorlukları, farklı ihtiyaçları olduğunu kabul eder fakat bireyin cinsiyetine dayalı bir ayrımında bulunmaz. Cinsiyet eşitliği, sosyal, ekonomik anlamda kaynaklara erişimin, yasalarla (Sağlık hizmetleri, barınma, eğitim, seçme seçilme hakkı vb.) korunması her kişiye aynı ayrıcalıkların sağlanmasıdır. Kadın ve erkeğe karşı sürecin adil şekilde yürütülmesine cinsiyet eşitliği tanımını ortaya koymaktadır (WHO, 2021). Kişileri biyolojik cinsiyetlerine bakarak değerlendirilen bu tanımda kadın ve erkek yasalar, haklar önünde eşit olduğu gözlemlenebilir. Yasalar önünde eşit tutulan bireyler çoğu toplumda aynı eşitlikle karşılaşamayabilirler. Cankurtaran ve Küçükarslan (2021)'a göre cinsiyet eşitliğini sağlamada, toplumun cinsiyet kavramına ilişkin tanımlamalarını anlamak en önemli adımlardan biridir.

Toplumsal cinsiyet eşitliği iki cinsinde birbirinin aynısı olduğu anlamını taşımaz. İnsan hakları tarafından önem arz eden toplumsal cinsiyet eşitliği kavramı kadın ve erkeğin özel veya kamusal tüm alanlarda eşit bir şekilde yetki sahibi olmasıdır. Yani toplumsal cinsiyet eşitliği, her iki cinsinde insanlık onuru açısından, haklar önünde eşit olması durumudur (Flowers, 2010).

2.5. Spor ve Cinsiyet

Sporda beden ve fiziksel gücün ön planda olması, bu alanda yapılan cinsiyet temelli çalışmaların gitgide artmasına neden olmaktadır. Saavedra ve Martha (2005)'ya göre spor, özünde cinsel farklılıklarla beraber fiziksel olasılıklar hakkında bazı inanç sistemlerine bağlı özverili ve disiplinli fiziksel aktiviteleri içermektedir.

Koca (2016) sporun var olması ve süregelmesi durumunun beden sayesinde mümkün olacağını vurgulamaktadır. Spor kurallarında cinsiyet kavramı, bireyin bedensel yani biyolojik cinsiyetini kasteder. Ancak toplumda spor, biyolojik cinsiyetin yanı sıra toplumsal cinsiyet açısından da kendi içinde ayrıma uğrar (Martínková, 2020). Bedensel farklılıklardan dolayı cinsiyet faktörü bireylerin sporu kendi içlerinde kategorize etmesine sebep olabilir.

Cinsiyet rol kuramına bakıldığında toplumsallaşma sürecinde iki cinsinde deneyimleri farklıdır. Erkekler toplum tarafından erkeksi olarak tanımlanan fiziksel aktivitelere, kızlar ise kadına uygun görülen fiziksel aktivitelere yönlendirilir (Koca, 2016). Çoğu spor dalı her iki cinsi de kapsamına rağmen, bireylerin fiziksel görünümünden veya güçten kaynaklı olarak kadın sporu ve erkek sporu gibi ayrımlara gittiği görülebilir.

Martínková (2020)'a göre kadın sporu ve erkek sporu tanımlamalarını cinsiyet kategorisi açısından incelemek yanlıştır. Bu tanımlarda bahsi geçen kadın ve erkek kelimesi

esasen toplumsal cinsiyete atıfta bulunmaktadır. Laloğlu (2021) kadınların, çoğunluğun erkek olduğu spor dallarını seçmemesinin nedeni Bourdieu tarafından yatkınlık olarak tanımlanmıştır. Yani toplumsallaşma sürecinde kadınlar, toplumsal cinsiyet kurallarına uygun olarak yetiştirilmiş, bunun sonucunda da belirli bir spor dalına yatkınlmıştır.

Ataerkil gelişimin sonucunda çok az sayıda spor kadına uygun olarak görülmüş. Kadın bedeninden yola çıkarak esnekliğin, dengenin ve koordinasyonun ön planda olduğu senkronize yüzme, ritmik cimnastik gibi spor dalları ile sınırlandırılmıştır (Martínková vd., 2022). Fiziksel özelliklere göre ayrılan spor dalları, eril veya dişil bir alanı temsil etmesi sonucunda cinsiyetlendirilmiştir (Laloğlu, 2021).

Kadın sporu ve erkek sporu tanımlamalarına bakıldığında bazı spor dalları kızlar tarafından ilgi görülürken, bazıları da erkeklerin tercih ettiği sporlardır. O spor dalını talep eden ve seçen bireylerin cinsiyet yoğunluğuna bakılarak bu ayrıma gidildiği söylenebilir. Erkekler aslında toplumun onlara atfettiği, dayanıklılık, güç ve sertliğin ön planda olduğu; halter, güreş, boks, futbol gibi sporlara yönlendirilmişlerdir. Temelinde bedensel farklılıkların olduğu bu düşüncede cinsiyet ayrımı yapılarak kadının veya erkeğin yapabileceği sporlar gibi bir ayrım ortaya çıkmıştır. Yapılan bu ayrım bedensel açıdan kız çocuklarını pasifliğe itmiştir. Aslında belli spor dallarında kadın yoğunluğunun olmasının sebebi de tamamen bu ayrıma bağlı öğrenilmiş bir çaresizlikten dolayıdır (Laloğlu, 2021).

Günümüzde ise atıcılık, binicilik gibi bazı spor dalları fiziksel açıdan cinsiyet ayrımına sebep olmayacağı için unisex sporlar olarak tanımlanmıştır. Ancak atıcılık gibi bazı sporlarda ihtiyaç duyulmamasına rağmen sporcular cinsiyetlerine göre kategorize edilmiştir (Martínková, 2020).

2.5.1. Sporda cinsiyet temelli ön yargılar

İnsanlar cinsiyet arasında sıklıkla ayrım yapmakta, cinsiyetlerin özellikleri ve davranışları hakkında bazı kavramlar oluşturmaktadır. Cinsiyetler arasındaki farklar belli bir yere kadar toplumsal cinsiyet tarafından şekillenmektedir (Ellemers, 2018).

Toplumda cinsiyetlere bakış, giydikleri kıyafetler, kadının konumu, kamusal alanda kadının görünürlüğü ve her iki cinse de uygun görülen roller toplumsal yapının etkisiyle meydana gelmiştir. Yapısal olan bu etkiler, toplumsal olan spor kurumunda da kendini göstermektedir (Yüksel, 2014).

Beden ve gücün ön planda tutulması, kadının sporda alan dışına atılması veya sporun cinsiyetlendirilmesi (Laloğlu, 2021) toplumun cinsiyete dayalı ön yargıları sonucunda ortaya çıkmıştır.

İnsanlar zamanla toplumsal cinsiyet rolleri açısından kategorize edilmiş. Dans etmeyi seven erkek veya basketbol oynamak isteyen kız modeli toplumun cinsiyet rollerinin tanımıyla çeliştiği görülmüştür (Lemm vd., 2005). Eski yıllara bakıldığında büyük uluslararası spor etkinliklerinin geliştirilmesiyle, 19. yüzyılın sonlarında kaslı vücut, fiziksel teşhir, rekabet ve kısırlık riski gibi faktörler kadınları birçok spor faaliyetlerinden dışlamak için kullanılmıştır (Heggie, 2010). Judit Butler “Gender Trouble” kavramında sporda kadın bedeni belalı olarak ifade edilir; çünkü sporcu bedenin gerekliliklerini kadın bedeni karşılamaz. Öte yandan sporcu bedeni denildiğinde fiziksel güç, kaslı vücut gibi erkek beden sermayesinin yanı sıra, eril değerlerin önemszenmesi kadınların spor alanında var olabilme mücadelesinde bazı stratejiler kurmalarına sebep olmaktadır (Koca, 2016).

Spor faaliyetlerine başlamak için genel olarak birçok ailenin, az ya da çok İslami geçmişi etkilemekte ve dini inançlarına uygun toplumsal cinsiyet rollerine dayanan geleneksel sporlara yöneldiği varsayılmaktadır (Pfister, 2008). Hâlbuki İslam, bireylerin herhangi bir cinsiyet ayrımı olmaksızın fiziksel aktiviteye katılmasını desteklemektedir (Walseth ve Fasting, 2003). Bu konu hakkındaki önyargıların toplumun dini farklı şekillerde yorumlamaları sonucunda ortaya çıktığı düşünülebilir.

Toplumların gelişim düzeyine göre konuya bakış açısı değişmektedir. Gelişmiş ülkelerde sporda kadının yeri gitgide büyümektedir. Fakat hala bazı toplumlarda kadının doğurmakla yükümlü olduğu, pasif bir yaşamı tercih etmesi ve ter değil parfüm kokması gerektiği düşünülmektedir. Spora katılmak istediğinde ise artistik ve estetik branşlar seçilmesinin daha uygun olacağı fikri bu tür toplumlarda hakimdir (Açıkada ve Ergen, 1990).

Spor alanındaki en büyük engellerden biriside bazı toplumlarda kadın antrenörler ve yönetici eksikliğidir. Ebeveynler özellikle kız çocuklarını, kadın yetkililerin olmadığı, tamamen erkek olan spor alanlarına sokmak istemeyebilirler. Ulusal ve uluslararası düzeyde spora katılım oranının artması için kadınların antrenör, yönetici ve organizatör olarak eğitilmesi gerekmektedir (Qureshi ve Ghouri, 2011).

2.6. Spor ve Aile

Aile gibi küçük topluluklar birleşerek toplumu oluşturmaktadır. Bu tanıma göre de aslında toplum denilen kavramda büyük bir ailedir. Sağlıklı ailelerin var oluşu, sağlıklı toplumların oluşmasında en büyük etkenlerdendir. Toplumun en güçlü ve ilk nüvesi ailedir. Bu sebepten aile toplumun minyatürüdür (Karşlı, 2019).

Anne, baba ve çocuktan oluşan ailelere çekirdek aile, bir diğer deyimle kentsel aile denmektedir. Anne ve babanın yanı sıra evlenmiş çocuklarında bulunduğu geniş ailelere ise kırsal aile tipi denmektedir (Yetim, 2006).

Her toplumda bireylerin yetişmesinde ve gelişmesinde çocukluk döneminden itibaren yardımcı sistemlerin başında aile gelmektedir. Çünkü aile kurumu bireyin toplumsallaşmasında başrolü üstlenmektedir. Aile içinde toplumsallaşmanın gerçekleşmesiyle birey, sonrasında karşılaştığı diğer gruplarda da öğrendiği bu temellere göre şekillenir (Balcıoğlu, 2003). Günümüzde ebeveynlerin birçoğu çocuklarını spora sosyalleşmesi ve toplumsallaşması için yolladıklarını belirtmektedirler.

Çocuğun düşünceleri, ilgi alanları, hobileri, fobileri doğduğu ortama ve çevreye göre şekil alırlar. Haliyle bireyi her konuda ilk etkileyen kişiler anne ve babalarıdır. Çocuğun spor hayatı kendi isteklerinin yanı sıra çoğunlukla ebeveynleri tarafından başlatılır.

Aile, bireyin sosyal ve spor dünyasını tanımasında ilk birimdir. Ailenin spora verdiği önem sporun gitgide ilginin artmasını sağlayacaktır (Öztürk, 1998). Ebeveynler çocuklarının spora başlamasında en önemli ve ilk etkindir. Kariyerleri boyunca sporcular farklı kaynaklardan (Antrenör, takım arkadaşı vb.) desteğe ihtiyaç duyarlar. Bu konuda en önemli sosyal destekleri ebeveynleridir. Ayrıca ebeveynler çocuklarının idari işlerini halletme, spor için ulaşımını sağlama ve gerekli tüm ödemeleri karşılama gibi maddi desteğin yanı sıra müsabakalara teşvik etme, destekleme gibi manevi anlamda da çocuklarının spor hayatında rol alır. Sağlanan tüm bu destekler çocukların spordaki deneyimlerini pozitif yönde etkilemektedir (Çağlar, 2020).

Ailenin spor yapıyor olması veya spor geçmişinin olması, ev ortamında spor kanallarının izlenmesi çocuğun spora karşı olan ilgisini arttırmaktadır. Ebeveynlerde çocuklarına spor konusunda destek olup, cesaretlendirip, başarılı olmalarını istiyorlarsa bu ailelerin bireyleri spora daha çok katılım sağlamaktadır (Öztürk, 1998).

Bu tanımlamalardan anlaşılacağı üzere sporda ailenin yeri ve önemi büyüktür. Bireylerin topluma kazandırılmasında sporun etkisi kabul edilmiştir. Fakat bunun içinde ailenin yönlendirmesi, desteklemesi ve imkân sağlaması gerekmektedir. Çocuklarını spor yapmaya teşvik eden ebeveynler hem çocuklarına hem de topluma katkı sağlamaktadır.

2.7. Spor ve Din

Din, insanın yaşamı boyunca onu kontrol edeceğine inandığı, itaat ve ibadet etmesi gerektiği ilahi gücün varlığını kabul etmektir (Dewey, 1943 akt. Alkan, 1980). Noh vd. (2024) dini, bireyi kendinden daha üstün bir güç ve yaratıcı olarak nitelendirdiği tanrı veya

tanrılara, inançları doğrultusunda; cami, kilise, tapınak, sinagog ve diğer ibadet yerlerinde dini vecibelerin yerine getirildiği faaliyetler sistemi olarak tanımlamıştır. Ayrıca din, insanın yaşamının herhangi bir kısmında realiteye karşı olan bir davranış biçimi veya realiteyi kabul etme, reddetme ve yorumlama şekli olarak da tanımlanabilmektedir (Alkan, 1980). Tanrı, amaç, manevi gerçekliğe inanç ve bu doğrultudaki davranışlar dinlerin ortak özellikleridir. (Loewenthal, 2000).

Spor denildiğinde, en büyük spor organizasyonu olan olimpiyat oyunları akıllara gelmektedir. Araştırmalara bakıldığında olimpiyat oyunları ve din arasında direkt olarak bir bağlantı olduğu görülmektedir. Tekin ve Tekin (2014) antik dönemde insanlar olimpiyat oyunlarını, Zeus'a yani Yunan mitolojisinin en büyük tanrısına olan inançlarını ve bağlılıklarını göstermek amacıyla yapmışlardır. Ayrıca bu oyunların düzenlendiği Olimpiya bölgesi kutsal sayıldığı için bu bölgeye silahla girenler tanrıya karşı günah işlemekle yargılanmışlardır.

Toplumlarda spor ve din kavramı sık sık bir araya gelmektedir. Her inanişâ göre spor farklı şekillerde ele alınmaktadır.

İslam dininde spor aracılığıyla beden ve ruh sağlığının iyi olduğu, dinamik ve güçlü toplumlar oluşturmak amaçlanmıştır. Bu yüzden İslamiyet'te hem sağlığın korunması hem de yurdun savunulması için spora teşvik edilmiştir (Turan, 1985 akt. Canbaz, 2004).

Sağlığa önem veren İslamiyet dininde peygamberin Müslümanları yüzmeye, biniciliğe ve okçuluğa yönlendirdiği bilinmektedir. İlk bakışta dinin spor için engel oluşturmadığı fikri ortaya çıkmaktadır. Fakat İslam dininde kadının el, yüz ve ayak harici tüm vücutlarını, erkeğin ise göbekten dize kadar olan kısmı örtmelerini istemesi, Müslüman ailelerin çoğunun, açık olan sportif giysilere sıcak bakmamasının sebebidir. Dinin bu konudaki yorumu farklı yörelere ve toplumsal sınıflara göre değişmekte olup, bunun sonucunda da spora katılımı etkileyen sonuçlar doğurmaktadır. Kentler de yaşayanların kırsal kesimlerde yaşayanlara kıyasla daha esnek olabildiği; kırsal kesimde yaşayanların ise daha muhafazakâr bir tavır sergilediği görülmektedir (Amman, 2005).

Müslüman kadınların spora katılmalarında dinin nasıl etkilendiği sorusu incelenirken, İslam dininde genel bir spor yaşayının olmadığı, bu durumun kadınlar için de geçerli olduğu kanısına varılmıştır. İslami spor alimleri, zindeliğin ve sağlığın kadın ve erkek için önemli olduğunu vurgulamaktadır bu da sportif faaliyetlerle sürdürülmelidir (Pfister, 2008).

İslam, kaliteli yaşama ve zindeliğe önem vermekte olup hem kadın hem de erkekleri fiziksel aktivitelere katılmaya teşvik eder. Müslüman toplumların birçoğunda, dini inanç ve

değerlere bağlı olarak yaşam sürmek önemlidir. Buna bağlı olarak kültürel ve etnik öğelere uygun spor faaliyetlerine katılım gösterirler. Ayrıca dinin yorumlanması burada en önemli faktördür. Bazı din adamları kadının kutsallığına vurgu yaparak, örtünmelerini hatta kızların karma cinsiyetli sporlarla uğraşmaması gerektiğini belirtmişlerdir. Bu sebepten dini yorumlamalarda eksikliklerden dolayı birçok kız çocuklarının spora katılımı engellenmiştir (Qureshi ve Ghouri, 2011).

Günümüzde kadınların spora katılım oranı gitgide artmaktadır. Fakat bazı spor dallarının kıyafetleri, dini kurallarla uyuşmadığı için spor ve dinin gereklilikleri çatışmaktadır. Dini açıdan uygun olmadığı düşünülerek özellikle yüzme, atletizm sporlarında kadın sporcuların kıyafetleri eleştiri konusu olmaktadır. Farklı düşünceler doğrultusunda iki soru ortaya çıkmıştır. Kadın sporcuların kıyafetleri “Dine göre mi? yoksa “İşlevselliğe göre mi?” olmalı konusu tartışma haline gelmiştir (Reardon et al., 2013 akt. Doğan, 2015).

2.8. Spor ve Kültür

Asıl anlamı “ekin ekmek” olan kültür sözcüğü dilimize Fransızcadan (la culture) geçmiştir. Kültür, toplumun yaşama biçimidir. Gelenek ve göreneklerin, davranış biçimlerinin, tesis ve teşkilatların oluşturduğu ahenkli bir bütündür. Yine kültür bir milletin ahlaki, dini, hukuki, akli, dili ve ekonomik yaşamın harmanlamasıyla oluşmaktadır. Özetle din, dil, örf, adet, hukuk ve ahlaki değerler kültürü meydana getiren unsurlardır (İşler, 2012). “İnsanı dünyaya geldiğinde, kendisinin seçemediği bir topluma yani bir kültürün içine doğar.” diyebiliriz. Kültürün etkisinin toplumlarda oldukça büyük olduğu, her topluluğun kendine özel kültürel bir yapısı varlığı ve bu yapının zaman içerisinde büyüyüp, gelişip, değişebileceğini söyleyebiliriz.

Belli bir ölçüde de olsa insan doğayı işleyerek buyruğu altına almıştır. Sporda, insan vücudunu işleyerek gelişmiştir (Kaplan,1987 akt. Güven, 1999). İnsan topluluklarının millet haline gelmesine katkıda bulunan kültürel unsurlardan birisi de spordur. Türk milletinin oluşturduğu sporlarda çağlar içindeki bulundukları ortam etkili olmuştur (İşler, 2012). Toplumsal kültürün organik öğelerinden olan spora zamanla kültürdeki gelişmeler sonucunda yüklenen anlam ve ilişkide değişmiştir (Güven, 1999).

Spor, bireyleri ve toplumun kültürel yapısını etkilemekte ve şekillendirmektedir. Bu özelliğiyle spor, kültür açısından çok önemli bir unsurdur. Spor faaliyetleri bir milletin tarihi kültürüyle alakalı olduğu kadar, içinde yaşadığı veya yaşamakta olduğu zamana göre şekillenen tercihiyle de alakalıdır (Güven, 1999).

Spor sosyal ve kültürel dönemlerinde etkisiyle şekillenen bir alan olmakla birlikte, beden yalnızca kastan ve kandan ibaret fizyolojik bir yapı olmadığını anlamada büyük öneme sahip bir sosyal alandır (Koca, 2016). Belli bir ölçüde de olsa insan doğayı işleyerek buyruğu altına almıştır. Sporda insan vücudunu işleyerek gelişmiştir (Kaplan, 1987 akt. Güven, 1999). Toplumsal kültürün organik öğelerinden olan spora zamanla kültürdeki gelişmeler sonucunda yüklenen anlam ve ilişkide değişmiştir (Güven, 1999).

İnsanoğlunun varoluşundan bu yana toplumun spor kültürü, bireylerin spor alışkanlıkları ve spora bakış açıları ilişkili bir faktördür. Geçmişten günümüze kadar ki olan süreçte insanların spora değer vermesi ve devam ettirmesi kültür kavramıyla alakalıdır. Toplumda spora önem verilmesi, sporsever insanların olması sporun önemsenmesine ve bu değerlerin gelecek nesillere aktarılmasını sağlayacaktır (Sabah, 2022).

2.9. Karma Spor

Günümüzdeki düşünce yapısına bakıldığında çoğunluk, bireylerin eğitim alması gerektiğini savunmaktadır. Ancak hangi eğitimin, nasıl ve hangi şartlarda yapılacağı konusunda farklı düşünceler olduğu görülebilmektedir.

Kadınların veya erkeklerin yalnızca hemcinsleriyle birlikte aldığı farklı düzeydeki eğitimler tek cinsiyetli eğitim olarak ifade edilir (Mael vd., 2005). Geçmişe bakıldığında karma eğitim, sanayi devriminin sonucunda ortaya çıkmıştır. Farklı etnik ve dinleri kapsayan topluluklarda, devlet kontrolünde eğitimin zorunlu hale gelmesiyle birlikte kız ve erkeğin aynı ortamda bu hizmeti almasında ısrar edilmiştir (Gündüz, 2019). Karma eğitim aslında cinsiyet eşitliğini sağlamak ve eğitim alanında da her iki cinsin aynı ve eşit bir şekilde eğitim alması gerektiği fikrinden doğmuştur (Gözütok, 2012).

Gözütok (2012)'nin karma eğitim üzerine yaptığı çalışmanın sonucunda dini yorumların, kadın ve kadının eğitilmesine olan tavırlar üzerinde etki sağladığı ortaya çıkmıştır. Batı'da dini yorumlamalar kadını ilk başta eğitimden uzak tutsa da ilerleyen zamanlarda sadece kadınlara özel eğitim alanlarının oluşması ve sonrasında gerçekleşen reform hareketleri, feminizm akımlarının da etkisiyle karma eğitime geçilmiştir. Sporda eğitimin bölünemez bir parçasıdır. Fiziki açıdan beden ve ruh sağlığını sağlama, muhafaza etme ve idame ettirme, sosyal açıdan çalışmaya istekli, güçlü, yarınından emin, büyüyen ve gelişen bir toplum oluşturma amacı taşıyan spor, aynı zamanda topluma faydalı bireylerin yetişmesinde önemli rol oynayan eğitim aracıdır (Yetim, 2000).

Günümüz toplumunda sporun cinsiyetsizleşmesi bir olgu haline gelmiştir. Gün geçtikçe spora yönelen kadın sayısı, spor yapan erkek sayısına yaklaşmıştır. Bu sebeptendir

ki çoğu spor faaliyetleri kadın-erkek ayrımı olmaksızın birlikte yapılır hale gelmiştir. Bu durum toplumun üst tabakalarına çıktıkça artarken, orta ve alt tabakalarda yayılarak kitleselleştirilebilir (Canbaz, 2004). Bu tanımdan yola çıkarak kadın ve erkek olmak üzere her iki cinsiyetten insanların birlikte aldığı eğitime “Karma Eğitim”, her iki cinsinde beraber, aynı ortamda aldığı spor eğitimine de “Karma Spor” denilebilir.

3. GEREÇ VE YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada, sporda cinsiyet ve karma spor kapsamında antrenör ve ebeveynlerin görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden yararlanılmıştır. Nitel araştırma olayları irdeleyerek görünenin altında bulunanları, derinlemesine yapılan bir araştırmayla meydana çıkarmayı amaçlar (Yalçın, 2022). Toplanan bilgiler ışığında önceden bilinmeyen sonuçları birbirleri arasındaki ilişkiyi açıklayan modelleme çalışmasıdır. Nitel araştırma aynı zamanda düşünce ve olayların doğal ortamda realist ve bütüncül bir şekilde ortaya koyarken, bu süreçte gözlemi, görüşmeyi ve dokümanları analiz etmeyi içeren nitel bilgi toplama yöntemlerinin uygulandığı bir araştırmadır (Yıldırım, 1999). Çalışma nitel araştırma yönetiminin bir çeşidi olan fenomenoloji desenindedir. Husserl tarafından ortaya atılan fenomenoloji yaklaşımı, kendisine göre bir yöntem olmakla birlikte, bu yöntemle geliştirilmesi gereken felsefi disiplinler dizesidir (Kockelmans, 1991/2007). Husserl fenomenolojide kesin bilgiye herhangi bir aracı olamadan ulaşmayı hedefler ve yaşamımızda sorgulamadan kabullendiklerimizin bilinç tarafından inşa edilmiş sürecinin nasıl gerçekleştiğini ele alır (Sacıhan, 2022). Fenomenolojik çalışmada amaç bireylerin bir fenomen veya kavramla alakalı deneyimlerini ortaya çıkarmaktır (Kıral, 2021).

3.2. Evren ve Örneklem

Çalışmanın evrenini Amasya ilinde aktif olarak görev yapmakta olan antrenörler ve Taekwondo sporuyla ilgilenen sporcuların ebeveynleri oluşturmaktadır. Örneklem grubu ise 4 antrenör ve 5 ebeveyn kapsamındadır. Çalışmada örneklem grubu ölçüt örneklem yöntemi ile belirlenmiştir. Ölçüt örneklemenin amacı belli kriterleri sağlayan durumları belirlemektir (Baltacı, 2018). Çalışmadaki ölçüt ise antrenörlerin Taekwondo branşıyla ilgilenmesi ve çalışmaya katılan ebeveynlerin çocuklarının Taekwondo branşıyla ilgilenmesi koşuludur.

3.3. Veri Toplama Aracı

Bu çalışmanın yürütülmesi hususunda, Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Etik Kurulu tarafınca 108.01-144451 sayılı etik kurul kararı ile onay alınmıştır. Araştırmada, sporda cinsiyet ve karma spor kapsamında antrenör ve ebeveynlerin görüşlerinin incelenmesi amacıyla Şentürk ve Sabah (2023) tarafından antrenörler için 11 ebeveynler için ise 9 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır.

Soruların içeriğine ilişkin bilgilere aşağıda yer verilmiştir;

Antrenör Görüşme Formu

1. Karma sporlarda cinsiyet eşitliği ve kapsayıcılığın sağlanması için antrenörlerin rolü nedir?
2. Sporda cinsiyet temelli sorunlarla nasıl başa çıkıyorsunuz ve sporcularınızı bu sorunlardan nasıl koruyorsunuz? Ya da koruyabiliyor musunuz?
3. Karma sporlara katılan sporcuların cinsiyet temelli zorluklarla karşılaşması durumunda nasıl destek oluyorsunuz?
4. Sporcularınızın farklı cinsiyetlere mensup takım arkadaşlarıyla iletişim ve iş birliği becerilerini nasıl geliştiriyorsunuz?
5. Antrenörlük sürecinde cinsiyet temelli ayrımcılık veya ön yargılarla karşılaşılıyor musunuz? Nasıl tepki veriyorsunuz?
6. Antrenörlük sürecinde cinsiyet farkındalığını artırmak ve sporcularınıza cinsiyetler arası eşitliği benimsetmek için neler yapıyorsunuz?
7. Karma spora karşı olan bir velinin endişeleri veya kaygıları neler olabilir? Bu endişelerin arkasında hangi faktörler veya ön yargılar yatabilir?
8. Antrenörlük deneyiminde, karma sporlara karşı olan velilerle nasıl başa çıktınız veya bu endişeleri nasıl ele aldınız?
9. Veliler sizce kıyafet konusunu göz önünde bulundurarak mı çocuklarını spor branşlarına yönlendiriyorlar? Açıklayınız.
10. Karma sporlar çocukların farklı cinsiyetlerden arkadaşlar edinmesi ve takım çalışması becerilerini nasıl etkiliyor?
11. Cinsiyet temelli ön yargıları azaltmak ve cinsiyet eşitliğini teşvik etmek için velilerle iş birliği yapmanın ve onları eğitmenin önemi hakkında nasıl bir iletişim stratejisi izlenmeli?

Ebeveyn Görüşme Formu

1. Çocuğunuzun farklı cinsiyetten arkadaşlarıyla birlikte spor yapmasının, onun sosyal becerilerini nasıl etkileyeceğini düşünüyorsunuz? Karşı cinsten biriyle spor yapması sizi rahatsız eder mi? Neden?
2. Sporun temel amacının rekabet ve eğlence olduğunu düşünürken, karma sporlara karşı önyargınızın arkasında başka faktörler olabilir mi?
3. Cinsiyete dayalı olarak ayrılan sporlar yerine karma sporları desteklemek, çocuğunuzun hoşgörü, empati ve cinsiyetler arası eşitliğe olan inancını nasıl etkileyebilir?

4. Karma sporların, çocuğunuzun sporda daha geniş bir perspektif kazanmasına, yeni beceriler öğrenmesine ve farklı deneyimler yaşamasına yardımcı olabileceğini düşünüyor musunuz?
5. Kıyafet faktörü çocuğunuzu yönlendirdiğiniz sporda ne ölçüde etkilidir?
6. Antrenörün yaşı ve cinsiyeti sizin için önemli midir?
7. Çocuğunuz spor alanında kariyerini ilerletmek isterse karşı çıkar mısınız?
8. Çocuğunuzu kıyafetten ötürü hangi spor branşına göndermek istemezsiniz? Bu konuda çocuğunuza kural koyar mısınız?
9. Karma sporlar hakkında ne düşünüyorsunuz? (Olumlu/Olumsuz) açıklayınız.

3.4. Verilerin Toplanması

Çalışmada nitel veri toplama yöntemlerinin bir çeşidi olan görüşme tekniği ile veriler toplanmıştır. Görüşme yöntemi insanların duygularını, deneyimlerini ve konulara bakış açılarını ortaya koymada sıklıkla kullanılmaktadır (Bogdan ve Biklen, 1992 akt. Yıldırım, 1999). Araştırma konusu hakkında bireylerin duygu ve düşüncelerinin anlaşılması için yapılan etkinliktir (Karataş, 2017). Görüşme yönteminin asıl amacı araştırmaya katılanların iç dünyasının derinliklerine inerek durum veya konu hakkındaki fikirlerini anlamaktır (Patton, 1987 akt. Dömbekçi ve Erişen, 2022). Görüşmede araştırmacı ve katılımcılar arasında sözlü iletişim yöntemi kullanılmaktadır (Yıldırım, 1999). Alınan izinler doğrultusunda çalışmada antrenörler ve ebeveynlerle belirlenen gün ve saatte yüz yüze görüşmeler yürütülmüş ve veri kaybına sebebiyet vermemek için görüşmeler ses kaydına alınmıştır. Antrenörler ile görüşmeler 30-45 dakika, ebeveynler ile görüşmeler ise 25-50 dakika arasında değişkenlik göstermiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Çalışmada araştırmacı Şentürk ve Sabah (2023) tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formları ile yüz yüze görüşmeler sağlanmıştır. Antrenör ve ebeveynler ile gerçekleştirilen görüşmelerde veri kaybına sebebiyet vermemek için görüşmeler ses kaydına alınmıştır. Elde edilen ses kayıtlarının yazıya dökümü gerçekleştirilmiştir. Yazıya aktarılan veriler Nvivo programında içerik analiz yöntemi ile çözümlenmiştir. İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilmek ve fark edilmeyen kavram ve temaların keşfedilmesi durumudur (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 242). Araştırma hakkındaki genel eğilimleri ortaya çıkarmada içerik analizi etkili bir araçtır. Nitel çalışmalarda içerik analizi yapılırken, yüzeyselin haricinde gizli mesajlara ulaşmak ve gerçeği ortaya çıkarmak için, “Nedir?, Neden?, Nasıl?” sorularına cevap aranmaktadır.

Temel olarak beş aşamadan oluşmaktadır. Bunlar; araştırılacak konuyu belirleme, kategoriler oluşturma, kodlama, yeniden okuma ve yorumlama aşamalarıdır (Metin ve Ünal, 2022). Verilerin çözümlenmesi sonucunda kod ve tema listesi oluşturulmuştur. Kod listesi uygun temalara atanmıştır. Kod listesindeki uyuma oranını tespit etmek amacıyla üç uzmandan oluşan bir ekip oluşturulmuştur. Kodlama sürecinde aynı işaretlemeler görüş birliği farklı olan işaretlemeler ise görüş ayrılığı olarak belirlenmiştir. Güvenirlik hesaplaması “görüş birliği/görüş birliği + görüş ayrılığı x 100” formülüyle hesaplanmış olup, güvenirlik oranının %89 olduğu belirlenmiştir. Genellikle bu hesaplamada %70 oranı yeterli görülmektedir (Miles and Huberman, 1994).

4. BULGULAR

Çalışmanın bu bölümünde elde edilen verilerin analiz sürecine ilişkin bilgiler yer almaktadır.

4.1. Antrenörlere İlişkin Bulgular

Tablo 4.1.1. Antrenörlere ilişkin demografik bilgiler

	Yaş	Cinsiyet	Eğitim Düzeyi	Gelir Düzeyi	Spor Branşı	Mesleki Kıdem
A1	44	Erkek	Lisansüstü	Orta	Taekwondo	2
K2	33	Erkek	Lisansüstü	Orta	Taekwondo	2
K3	23	Erkek	Lisans	Orta	Taekwondo	2
K4	55	Erkek	Lisans	Orta	Taekwondo	4

Tablo 4.1'de antrenörlerin kişisel bilgilerine yer verilmiştir. Çalışmaya 2 lisansüstü, 2 Lisans mezunu olmak üzere toplam 4 erkek antrenör katılmıştır. Tamamı orta düzeyde gelir durumuna sahip antrenörlerin branşları Taekwondo'dur. Yaş aralığı 23 ila 55 arasında olan antrenörlerin mesleki kıdem yılı 2 ila 4 yıl arasında değişkenlik göstermektedir.

Tablo 4.1.1. Karma sporlarda cinsiyet eşitliği ve kapsayıcılığın sağlanması

Name	Node Type	Name	Coded Words	Coded Text
				Gözlemlene
				Antrenman eşitliği
				Antrenmanlarda uyarılama
				Antrenmanda eşleştirme
				Objektif davranma
Antrenör Rolü	Node	Antrenör	28	Bilimin gereği şeklinde çalışma
				Başarıya odaklanma
				Antrenörlerin rol model olması
				Sporcunun bilinçlendirilmesi
				Temel eğitimde kaynaştırma
				Güç dengesini ayarlama
				Oyun
Reports				

Tablo 4.2'de karma sporlarda cinsiyet eşitliği ve kapsayıcılığın sağlanması konusuna ilişkin antrenör görüşleri alınmıştır. Elde edilen verilerin analizi sonucunda; bu süreçte antrenman eşitliğinin sağlanması, eşleştirme, cinsiyet konusuna değil başarıya odaklanma,

sporcu bu yönde bilinçlendirme, temel eğitimde her iki grubun kaynaştırılmasını sağlama, antrenman planlamasında güç dengesini sağlama, oyunla iletişimi güçlendirme gibi süreç içerisinde antrenörlerin etkin bir rolü olduğu şeklinde görüşlerini bildirmektedirler.

Tablo 4.1.3. Sporda cinsiyet temelli sorunlara ilişkin antrenör görüşleri

Name	Node Type	Name	Coded Words	Coded Text
Cinsiyet Temelli Sorunlar	Node	Antrenör	40	Kadın sporcuların duygusal olması Kadın sporcuların alıngan olması İletişim sorunları Çekingenlik Eşleşmek istememek Kadın sporcuların antrenmanlara küsmesi İlk etapta hareketin zorlayıcı olması Özellikle ergenlik döneminde tartışması Aile ve ebeveyn kaynaklı sorunlar Branşa yazdırmaktan vazgeçme Dini inanca bağlama Ergenlikte sporu bıraktırma
Reports				

Tablo 4.3'te sporda cinsiyet temelli sorunlara ilişkin antrenör görüşleri yer almaktadır. Elde edilen verilerin analizi sonucunda antrenörler; kadın sporcuların duygusal olduğu, iki grubun iletişim sorunu yaşadığını, özellikle kız çocukların aileden kaynaklı olarak karma spora çekingen yaklaştığı, ailelerin karma sporu dini inanca bağlamaları, kız çocuklarının ergenlik döneminde aileleri tarafından sporu bıraktırılmaları şeklinde cinsiyet temelli sorunların yaşandığı şeklinde görüşlerini ifade etmektedirler.

Tablo 4.1.4. Karma sporda cinsiyet temelli sorunlarla başa çıkma durumuna ilişkin antrenör görüşleri

Name	Node Type	Name	Coded Words	Coded Text
Antrenör Rolü	Node	Antrenör	26	Antrenmanları fonksiyonel hale getirme Kadın sporculara daha duyarlı olma Antrenmanları eğlenceli hale getirme Rehberlik etme Saygı duyma Bilgilendirme Zamanı değerlendirme Sporun faydalarını anlatma Velinin önyargısını azaltma
Reports				

Tablo 4.4'te karma sporda cinsiyet temelli sorunlarla başa çıkma durumuna ilişkin antrenör görüşleri yer almaktadır. Elde edilen verilerin analizi sonucunda antrenörler; kadın sporculara daha duyarlı yaklaşılması, ebeveynlere ve sporculara rehberlik edilmesi, bu konuda kişilerin bilinçlendirilmesi ve her iki tarafın birbirine saygı duyması gerektiği, sporun faydalarının özellikle ebeveynlere anlatılması ve antrenmanları eğlenceli hale getirilerek kadın ve erkek sporcularının iletişimlerinin güçlendirilmesi şeklinde görüşlerini ifade etmektedirler.

Tablo 4.1.5. Sporcular arasında iletişim ve iş birliği becerilerini geliştirmeye ilişkin antrenör görüşleri

Name	Node Type	Name	Coded Words	Coded Text
İletişim ve İşbirliği Gelişimi	Node	Antrenör	12	Birebir çalışma Görev dağılımı Yardımlaşma Eşit davranma Ortam oluşturma Eşli oyunlar planlama
Reports				

Tablo 4.5'te sporcular arasında iletişim ve iş birliği becerilerini geliştirmeye ilişkin antrenör görüşleri yer almaktadır. Elde edilen verilerin analizi sonucunda antrenörler; her iki grubun birebir çalıştırılması, görev dağılımı yapılması, iletişim kurabilecekleri ortam oluşturma ve özellikle eşli oyunlar planlanması şeklinde kadın ve erkek sporcular arasında iletişim ve işbirliğinin sağlanacağını ifade etmektedirler.

Tablo 4.1.6. Cinsiyet temelli ayrımcılık veya ön yargılarla karşılaşma durumuna ilişkin antrenör görüşleri

Name	Node Type	Name	Coded Words	Coded Text
Ayrımcılık ve Önyargılar	Node	Antrenör	25	Savunma sporlarının kalıplaştırılması Ailenin engellemesi Kültürel yapı Baskı altında yetiştirilme Eğitim Sakatlanma Velinin tepki göstermesi Sporcunun veliden etkilenmesi Velinin kadın antrenör tercihi Velinin antrenmanları izlemesi
Reports				

Tablo 4.6'da cinsiyet temelli ayrımcılık veya ön yargılarla karşılaşma durumuna ilişkin antrenör görüşleri incelenmektedir. Elde edilen verilerin analizi sonucunda antrenörler; özellikle savunma sporlarının kalıplaştırıldığını, kültür, eğitim vb. durumların süreci etkilediğini, velilerin özellikle kadın antrenör tercih ettiğini ve zaman zaman antrenmanları izlediğini, sporcunun baskı altında kaldığını ve veliden olumsuz yönde etkilendiği şeklinde görüşlerini bildirmektedirler.

Tablo 4.1.7. Karma sporların süreç içerisindeki katkısına yönelik antrenör görüşleri

Name	Node Type	Name	Coded Words	Coded Text
Karma Sporun Katkısı	Node	Antrenör	9	Özgüven kazanımı Çekingenlikten uzaklaşma Sosyal gelişim İşbirliği Takım çalışması
Reports				

Tablo 4.7'de karma sporların süreç içerisindeki katkısına yönelik antrenör görüşleri incelenmektedir. Elde edilen verilerin analizi sonucunda antrenörler; karma sporun sporculara özgüven kazandırdığını, sosyalleştiklerini, işbirliği ile hareket etmeyi öğrendikleri şeklinde katkısı olduğunu ifade etmektedirler.

4.2. Velilere İlişkin Bulgular

Tablo 4.2.1. Velilere ilişkin demografik bilgiler

	Yaş	Cinsiyet	Eğitim Düzeyi	Gelir Düzeyi	Meslek	Sporcunun Yaşı	Sporcunun Cinsiyeti
V1	45	Kadın	Önlisans	Orta	Ev hanımı	11	Kız
V2	43	Erkek	Lisans	Orta	Öğretmen	8	Erkek
V3	39	Erkek	Lisans	Orta	Memur	11	Kız
V4	30	Kadın	Lisans	Orta	Bankacı	8	Kız
V5	48	Erkek	Lisans	Yüksek	Müteahhit	11	Kız

Tablo 4.8'de velilere ilişkin demografik bilgiler yer almaktadır. Çalışma 3 erkek 2 kadın olmak üzere toplam 5 kişi katılmıştır. Çoğunlukla orta gelir durumu ve lisans eğitim düzeyine sahip olan velilerin; ev hanımı, öğretmen, bankacı, memur ve müteahhit olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Tüm bunlara ek olarak çalışmaya katılan velilerin çocuklarının yaşı 8 ila 11 arasında değişkenlik göstermektedir.

Tablo 4.2.2. Kız ve erkek çocukların birlikte spor yapmasına ilişkin veli görüşleri

Name	Node Type	Name	Coded Words	Coded Text
Karma Spor	Node	Veli	19	Çocuğum mutlu Fark etmez Önemli olan disiplin Dinimiz gereği doğru bulmuyorum Karşı cinsi tanımalı İletişimi güçlenir Sosyalleşir Saygı duyarım
Reports				

Tablo 4.9'da kız ve erkek çocukların birlikte spor yapmasına ilişkin veli görüşleri yer almaktadır. Elde edilen verilerin analizi sonucunda velilerin çoğunluğunun (4), karma spora saygı duyduklarını, bu süreçte disiplin faktörünün önemli olduğunu, çocukların karşı cinci tanımları gerektiği ve iletişime katkısı olacağı şeklinde görüşlerini ifade etmektedirler. Öte yandan sadece 1 veli, karma sporu dinin gereği olarak doğru bulmadığı şeklinde görüşünü bildirmektedir.

Tablo 4.2.3. Karma sporda önyargılara ilişkin veli görüşleri

Name	Node Type	Name	Coded Words	Coded Text
Önyargı	Node	Veliler	12	Ayrım gözetmiyorum Bilerek tercih ettim Kültür Din Temas Önyargım yok Kesinlikle yok
Reports				

Tablo 4.10'da karma sporda önyargılara ilişkin veli görüşleri yer almaktadır. Elde edilen verilerin analizi sonucunda velilerin çoğunluğu (4) önyargılı olmadıklarını, bilerek ilgili spor dalını tercih ettiklerini bildirirken; sadece 1 veli, spor yapma sürecinde temas etmenin kendisini rahatsız ettiğini ve bu durumun kültür ve din açısından uygun olmadığı şeklinde görüşünü ifade etmektedir.

Tablo 4.2.4. Karma spora destek verilmesi durumunun etkisine yönelik veli görüşleri

Name	Node Type	Name	Coded Words	Coded Text
Destek	Node	Veliler	32	Eşit şartlarda çalışma Sporcuları örnek alma Okulda eğitim alıyor Katkısı olacağını düşünmüyorum Çocuğumu geliştirir Paylaşmayı öğrenir Rekabet ortamı olacaktır Empati kuracaktır Kendini savunabilme Özgüvende artış Hoşgörülü olma Düşünceye önem verme Farklılıkları gözlemler
Reports				

Tablo 4.11' de karma spora destek verilmesi durumunun etkisine yönelik veli görüşleri incelenmektedir. Elde edilen verilerin analizi sonucunda velilerin çoğunluğu (4); çocukların eşit şartlarda çalışma imkanına sahip olduklarını, paylaşma ve empati kurmayı öğrendiklerini, özgüven kazanımı, hoşgörülü olma ve farklılıkları gözlemlleme şeklinde katkı sağladığını bildirmektedirler. Öte yandan 1 veli ise okulda çocukların alması gereken

eğitimi aldığını, karma sporun desteklese bile bunun çocuğa hiçbir katkı sağlamayacağı şeklinde görüşlerini ifade etmektedirler.

Tablo 4.2.5. Tercih edilen spor branşı üzerinde kıyafet faktörünü etkisine yönelik veli görüşleri

Name	Node Type	Name	Coded Words	Coded Text
Kıyafet	Node	Veliler	30	İzin vermem Kıyafet benim için önemli Mayo giyemez Şort giyemez Yetiştirilme tarzı Dini değerler Kıyafetin kapalı olması lazım Vücut hatları belli olmamalı Erkekse sorun yok Kıyafet önemli Hiç problem etmem
Reports				

Tablo 4.12'de tercih edilen spor branşı üzerinde kıyafet faktörünü etkisine yönelik veli görüşleri incelenmektedir. Elde edilen verilerin analizi sonucunda velilerin çoğunluğu (4) kıyafetin kendileri için önemli bir durum olduğunu, kapalı olması ve vücut hatlarını belli etmeyecek şekilde olması gerektiğini ifade etmektedirler. Öte yandan 1 veli ise kıyafetin önemli olmadığını, bu durumun kendileri için problem teşkil etmediği şeklinde görüşlerini ifade etmektedirler.

Tablo 4.2.6. Antrenörün yaş ve cinsiyet özelliklerinin spor branşının tercih edilmesine etkisine ilişkin veli görüşleri

Name	Node Type	Name	Coded Words	Coded Text
Antrenör	Node	Veliler	12	Hiç önemi yok Donanım Disiplin Güven Tecrübe 65 yaş üstü tercih etmem
Reports				

Tablo 4.13'te antrenörün yaş ve cinsiyet özelliklerinin spor branşının tercih edilmesine etkisine ilişkin veli görüşleri yer almaktadır. Elde edilen verilerin analizi sonucunda veliler kendileri için disiplin, güven ve donanımın önemli olduğunu yaş ve cinsiyetin önemli

olmadığı şeklinde görüşlerini bildirmektedirler. Öte yandan 1 veli ise 65 yaş üstü antrenörü tercih etmediğini, tecrübenin önemli olduğunu ancak çocuklara ayak uydurabilmesi gerektiği şeklinde görüşünü ifade etmektedir.

Tablo 4.2.7. Sporun bir meslek olarak tercih edilmesine ilişkin veli görüşleri

Name	Node Type	Name	Coded Words	Coded Text
Kariyer	Node	Veliler	25	Desteklerim Saygı duyarım Değiştirmeye çalışmam Karşı çıkmam, istememde Eklemek kazanmak çok zor Spor ikinci seçenek Para getirecek alan değil Yardımcı olurum Akademik kariyer diye zorlamam
Reports				

Tablo 4.14'te sporun bir meslek olarak tercih edilmesine ilişkin veli görüşleri yer almaktadır. Elde edilen verilerin analizi sonucunda velilerin çoğunluğu; çocukların sporu meslek olarak tercih etmesi durumunda destekleyeceklerini, yardımcı olacaklarını bildirmektedirler. Öte yandan 1 veli ise sporun ikinci bir seçenek olduğunu, para getirecek bir alan olmadığı şeklinde görüşlerini ifade etmektedir.

Tablo 4.2.8. Veliler tarafından tercih edilmeyen spor branşları

Name	Node Type	Name	Coded Words	Coded Text
Tercih Edilmeyen Branşlar	Node	Veliler	9	Yüzme Voleybol Jimnastik Judo Her branşı yapabilir Kural koymam
Reports				

Tablo 4.15'te veliler tarafından tercih edilmeyen spor branşları incelenmektedir. Elde edilen verilerin analizi sonucunda sadece 1 veli kıyafet konusunda herhangi bir kısıtlaması olmadığını bildirirken; diğer veliler (4) yüzme, voleybol, jimnastik, judo gibi branşları tercih etmedikleri şeklinde görüşlerini ifade etmektedirler.

5. TARTIŞMA

Bu konu ve kapsamda literatürde yer alan çalışmalar incelendiğinde örneğin; Arslan (2017) yaptığı çalışmanın sonucunda ailelerin çocuklarını spora yönlendirme nedenlerinin; onların sosyalleşmelerini, spor sayesinde kazanmayı kaybetmeyi öğrenmelerini, boş zamanlarını değerlendirmelerini, spor etkinlikleri sayesinde çocuğun liderlik duygusu kazanacağını, sorumluluk bilincinin artacağını, fiziksel gelişimine pozitif katkıda bulunacağını, karar verme yaratıcılık gücünün artacağına, sigara, alkol gibi zararlı alışkanlıklardan uzak duracaklarını ve başarılı bir sporcu olup gelir kaynağı elde etmeleri olduğu görülmüştür. Bu çalışma sonucunda ise; karma sporun bireylere özgüven kazandırdığı, onların sosyalleşmesini, işbirliği ile hareket etmeyi öğrenmesini sağladığına ulaşılmıştır. Dolayısıyla Arslan (2017)'ın çalışma bulguları ve bu araştırma sonuçları ile benzerlik gösterir niteliktedir. Güneş vd. (2022) bu alanda yaptığı çalışmada, çocuklarının spora katılmasına destek veren ebeveynlerin beklentilerini incelemiş, bu araştırma sonuçları ile benzer sonuçlar elde etmiştir. Ebeveynlerin beklentileri dört temada şekillendirilmiş, çocuklarının bilişsel gelişimleri (dikkat, akademik başarı, zihinsel süreçler), fiziksel gelişimleri (beceri gelişimi, sporcu olma, fiziksel uygunluk), duyuşsal gelişimleri (sosyalleşme, öz güven, takım olma) ve sağlıklı olmaları açısından spora katılımlarını destekledikleri ortaya çıkmıştır.

Şimşek (2005), yaptığı çalışmada çocukların spora yönlendirilmesinde ebeveyn görüşlerini incelemiştir. Aileler, çocuklarının yeteneklerinin geliştirilmesi konusunda, çaba gösteren antrenörler istediğini belirtmiştir. Bu sonuç çalışmaya katılan velilerin çoğunluğunun donanımlı, güvenli ve disiplinli antrenör istediği sonucuyla benzerlik göstermektedir. Çocuklarını yönlendirmek istedikleri spor branşları arasında araştırma sonuçlarından farklı olarak, futbol ve yüzme sporu çoğunluktadır. Ayrıca ilerleyen dönemlerde çocuklarının hangi düzeyde spora katılım sağlamasını istedikleri sorulduğunda profesyonel düzeyde yanıtının oldukça yüksek olduğu görülmüştür. Araştırmada okulöncesi dönemde sportif etkinliklere katılan çocuklarda cinsiyet ayrımının hiçbir zaman yapılmaması gerektiğini düşünen ebeveyn sayısı da oldukça fazladır. Aileler genelde ergenlik dönemine kadar erkek ve kız çocuklarının benzer özelliklere sahip olduğunu düşündükleri için çocuklarının spora katılımda cinsiyet ayrımı yapılmasına ilişkin görüşleri incelendiğinde hiçbir zaman yanıtının olası olduğu düşünülmüştür. Dolayısıyla bu sonuç

çalışma bulgularından biri olan, ailelerin karma spora ergenlik dönemine kadar müsaade ettikleri sonucuyla benzerlik göstermektedir.

İbanoğlu (2022) çalışmasında erken özelleşen sporcular ve ebeveyn görüşlerini farklı temalarda incelemiş, ilişkili olma teması içerisinde; antrenör ebeveyn ilişkisinin, çocuklarının karar verme becerisi gelişene kadar önemli ve belirleyici bir faktör olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca ebeveynlerin antrenörün işine müdahale etmesi durumunda, sporcu ile antrenör arasındaki ilişkiyi olumsuz etkilediği, sporcunun etrafında onu çevreleyen ilişkilerin yarattığı etkileşimler sonucunda; sporcunun gelişiminde ve performansında olumlu veya olumsuz etki yarattığı sonucuna ulaşılmıştır. Antrenörlerin, ebeveynlere ve sporculara rehberlik etmesi, sporun faydalarının özellikle ebeveynlere anlatılması ve antrenmanları eğlenceli hale getirilerek kadın ve erkek sporcularının iletişimlerinin güçlendirilmesi gerektiği saptanan bu çalışma ile İbanoğlu (2022)'nin çalışması antrenör ebeveyn iletişiminin önemi açısından benzer niteliktedir.

Çalışmanın antrenörlere ilişkin sonuçlarından biriside velilerin zaman zaman antrenmanları izlemesi sonucunda sporcunun baskı altında kaldığını ve bu durumdan sporcunun olumsuz yönde etkilendiği yönündedir. Bu sonuç ile benzer sonuca ulaşan çalışmalardan biri de Polat (2023) tarafından yapılmıştır. Polat (2023) çalışmasında olumsuz ebeveyn davranışlarını antrenörlerin bakış açısıyla incelemiş, ebeveynlerin antrenmanı izlemesi durumunda antrenörler ve sporcular kendilerini baskı altında hissettiklerini ifade etmiştir. Ayrıca bu durum antrenörün dikkat, moral, motivasyon ve antrenman yaptırma isteğinin azalmasına, sporcunun ise bunların yanı sıra stres yapmasına, performansında düşüş yaşamasına sebep olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Norman (2015), yüksek performanslı kadın sporcuların antrenör ihtiyaçlarını ve antrenörden beklentilerini incelemiş, kadın sporcular için antrenör sporcu ilişkisinin atletik ve performans açısından önemli olduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca antrenör sporcu ilişkisinde cinsiyetin belirgin bir etkisi olduğu görülmüş, antrenörün sporcusunu tanıması ve anlamasında, kadın sporcuyla kurduğu iletişimin önemine ulaşılmıştır. Norman (2015)' in çalışması ile bu çalışmanın sonuçlarından antrenörlerin kadın sporculara daha duyarlı yaklaşması gerektiği sonucu benzerlik göstermektedir.

Campbell (2003) çalışmasında kadın antrenörleri kadın ergen sporcunun kişisel büyüme ve gelişimi açısından incelemiş, çalışma sonucunda antrenör/sporcu ilişkisinin, özenli ve güçlü rol model antrenörlerin, ergen kadın sporcuların yaşamları, değerleri ve başarıları üzerinde kalıcı etkilere sahip olabileceği görülmüştür. Kadın antrenörün ergenlik

dönemindeki kadın sporcu için önemli bir model olduğu sonucuna varılmıştır. Campbell (2003)'ün çalışması ile bu çalışma sporda cinsiyetin önemini belirtme noktasında benzerlik göstermektedir.

Schull ve Kihi (2019) çalışmasında sporda cinsiyete dayalı liderlik kavramının incelemiş, bunun sonucunda ise kadın katılımcılar, kadın antrenörleri ideal lider olarak tanımlamışlar. Çünkü kadın antrenörün onlarla empati kurabildiğini, problemlerini rahatça aktarabildiklerini, onları anladığını ve gerektiğinde uygun ortamı sağlayıp onlarla konuştuğunu belirtmişlerdir. Nitekim bu çalışma sonucunda erkek antrenörler, veliler tarafından özellikle kadın antrenör istendiğini ifade etmişlerdi. Bunun sebeplerinden biriside kız çocuklarının rahatça kendini ifade edebilmesi ve bu sebepten kadın antrenöre kız çocuklarını koşulsuz emanet edebilecekleri düşüncesi olabilir. Ayrıca çalışmada antrenörler tarafından savunma sporlarının cinsiyet açısından kalıplaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Buna benzer olarak Şallı vd. (2017), çalışmasında 17 spor branşının farklı düzeylerdeki imgelerini yakışan cinsiyet basamağı incelemiş, futbol, aikido, güreş, judo, taekwondo ve boks sporları tartışmasız erkek imgesi taşıırken; kadın imgesinin baskın olduğu sporlar, step aerobik/fitness ve artistik cimnastik olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Yüksel (2014), çalışmasında cinsiyet ile spor arasındaki ilişki bulguları incelendiğinde kadınların yürüyüş, pilates, cimnastik, step-aerobik, voleybol, fitness sporlarına yönelimleri daha çokken, erkeklerin Uzakdoğu sporları, basketbol, futbol, atletizm, güreş gibi sporlara ilgi gösterdiği görülmüş bunun sonucunda ise spor branşı tercihinde cinsiyetin etkili bir faktör olduğu belirlenmiştir. Çalışmada velilerin çoğunluğu yüzme, voleybol, jimnastik, judo gibi branşlara kıyafetinden dolayı çocuklarını yönlendirmek istemedikleri sonucuna ulaşılmaktadır. Bu sonuca göre Yüksel'in çalışmasında spor branşı tercihinde cinsiyetin etkisinden bahsedilirken bu çalışmada bazı velilerin cinsiyet bazlı olarak çocuklarını belirli branşlara yönlendirirken, belirli branşlara yönlendirmeyerek cinsiyetin spor branşı tercihinde olan etkisini ortaya koymuştur.

Sarı ve Bulut (2021) çalışmasında bu çalışmada olduğu gibi antrenör ve veli görüşlerine yer verilmiştir. Boks antrenörlerine ebeveynlerin boksa yönelik tutumları sorulmuş, ebeveynlerin boksu kadınlara ve küçük çocuklara uygun bulmadıklarını ve kadınlar ile erkeklerin beraber antrenman yapmasından dolayı boksa katılımı desteklemediklerini ifade etmişlerdir. Sarı ve Bulut (2021)'in çalışma sonucu ile bu çalışma sonucu benzerlik göstermektedir.

Şentürk vd. (2023) çalışmasında kız çocuk ebeveynlerinin spora olan yaklaşımlarını incelemiş, ebeveynlerin çoğunluğunun sporda karma eğitime ergenlik öncesi döneme kadar müsaade edebilecekleri sonucuna ulaşmıştır. Ebeveynler ergenlik döneminde karşı cinsin duygu ve düşüncelerinde değişme durumu olabileceğini düşündükleri için sadece hemcinsleri olursa spora devam edebileceklerini belirtmişlerdir. Nitekim bu araştırma sonucunun çalışma bulgusuyla benzerlik gösterdiği gözlemlenmektedir. Çalışmaya katılan veli görüşlerinden farklı olarak bu çalışmada ebeveynler, hem çocuklarının fiziksel gelişimi ve boğulma gibi durumların yaşanmaması için yüzme sporuna, hemcinsleri olduğu takdirde yollayabileceklerini ifade etmişler. Ayrıca sporda kıyafet konusunun din gereği önemli olduğunu, kıyafeti uygun olmayan sporlara sadece çocukluk döneminde gönderebileceklerini ifade etmişler. Bu çalışmada ise veliler aynı sebeplerden dolayı çocuklarını yüzme, voleybol, cimnastik ve judo sporuna yollamayacağını belirtmiştir. Judo sporunu tercih etmeyen veli, judo kıyafetinin kapalı olmasına rağmen müsabaka veya antrenman esnasında yapılan atak hareketler sonucunda açıldığından dolayı istemediğini ifade etmiştir. Şentürk (2023) çalışması ile bu çalışma arasında benzerlik gösteren bir diğer sonuç ise antrenörün güvenilir olması gerektiği sonucudur. Şentürk ve diğerlerinin çalışmasına katılan ebeveynler antrenöre güvendikleri sürece, yarışmalar gereği çocuklarının il dışına çıkmasında problem olmayacağını belirtmişlerdir.

Saki vd. (2023), çalışmasının bulgularına bakıldığında yüzme sporuna yönelik kıyafetlere ilişkin ebeveyn görüşleri incelenmiştir. Bu çalışma sonucunda kız çocuğu ebeveynlerinin çoğunluğu karma müsabakalarda kıyafetin kapalı olması gerektiğini belirtmişlerdir. Bu sonuca benzer olarak çalışmada yer alan ebeveynlerin görüşleri incelendiğinde çoğu sporda kıyafetin önemli olduğu, kapalı olması ve vücut hatlarını belli etmeyecek şekilde olması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Qureshi ve Ghouri (2011), çalışmasını Pakistan'ın dört şehrinde gerçekleştirmiştir. Spor müsabakalarında Müslüman kadın sporcuların kıyafet kurallarına ilişkin algısına ilişkin anket sonuçları incelendiğinde; kızların, spor eğitimi ve antrenörlük sırasında başını ve kalçalarını örten uzun bol kıyafetler gibi bir kıyafet/kostüm giyerek yapmalarının dini liderlik tarafından kabul edilebilir olduğu; aynı zamanda İslami öğretilere uymak şartıyla spor müsabakalarına katılabilecekleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmada ise ebeveynler için ise kıyafet konusunun oldukça önemli olduğu, vücut hatlarının belli olmaması gerektiği sonucuna varılmıştır. Fakat bu çalışmadaki gibi keskin çizgiler çizilmemiş, baş örtüsü olması gerektiği gibi bir sonuca ulaşılmamıştır.

Aytaş ve Karakuş (2020), çalışmasında İslamiyet'in kadınların spor yapmalarına olan etkisini incelemiş, katılımcıların sporda seçici olmalarının nedeni dinin evrensel ahlaki sebeplerden ötürü kısıtladığı sonucuna varılmıştır. Araştırmada yer alan kadın katılımcıların dine uymayan kıyafetlerle spor yapılmaması ile spor yapma durumları arasında anlamlı bir farklılık görülmüştür. Nitekim kadın katılımcılar dinin uygun gördüğü kıyafetlerle spor yapılması gerektiği algısını ortaya koymuşlardır. Çalışmada kadın katılımcıların dindarlık ve spor yapma durumları incelendiğinde kadın ve erkeğin aynı ortamda spor yapmasına ve dine uygun olmayan kıyafetlerle sporun seyredilmesi konusuna mesafeli oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmada ise katılımcıların çoğunluğu Aytaş ve Karakuş (2020) çalışmadan farklı olarak karma spora saygı duyduklarını, karşı olmadıklarını hatta çocukların gelişimine katkı sağladığını ifade etmişlerdir. Sadece bir katılımcı bu çalışmaya benzer olarak kadın ve erkeğin dini ve kültürel sebeplerden dolayı aynı ortamda spor yapmaması gerektiğini ifade etmiştir. Dolayısıyla her iki çalışmada da katılımcıların kıyafet konusunda aynı görüşe sahip olduğu görülmektedir.

Derelioğlu vd. (2023) çalışmasında İslam dininin spor faaliyetlerine etkisini, sporcu görüşleri ile incelemiş, bu çalışma ile benzer sonuçlara ulaşmıştır. Sporcuların İslami örtünme kurallarını önemsedikleri ve bu kurallara aykırı olan sportif faaliyetlere katılmadıkları belirlenmiştir. Bu çalışma sonucuyla benzer bir sonuçta hem bireysel hem de profesyonel sporcuların, karşı cinsten biriyle spor yapmanın sakıncalı olduğu ve sporun farklı ortamlarda yapılması gerektiğini düşünmeleridir.

Tekçe ve Çoban (2022), çalışmasında çocuğunu taekwondo/kick boks branşına yönlendirmede ailelerin beklentileri incelenmiş, bunun sonucunda ise aileler olumsuz durumlarda çocuklarının kendilerini koruyabilmesi için bu sporlara yönlendirdiklerini aynı zamanda taekwondo sayesinde çocuğunun disiplinli bir yaşam tarzı elde edebileceğini ifade etmişlerdir. Ayrıca bu çalışmada sporun fiziksel, sosyal açıdan çocuğuna katkı sağlayacağını düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır. Nitekim her iki çalışmada da çoğunluk çocuklarının sporu meslek olarak yapabileceklerini belirtmişlerdir. Tekçe ve Çoban (2022) çalışmasında bir kesim aile ile bu çalışmada yer alan bir veli aynı görüşe sahip olup, çocuğunun sporu ikinci bir meslek olarak tercih edebileceğini bildirmiştir.

Çetin vd. (2020), çalışmasında bilim ve sanat eğitim programında spor etkinliklerine yer verilmesine yönelik ebeveyn görüşlerini incelemiş 17 veli ile yapılan araştırmanın bulgularına bakıldığında çoğu ebeveyn bu çalışmada yer alan veliler ile benzer düşüncelere sahip olduğu, çocuğunu isterse spor lisesine gönderebileceği sonucuna ulaşmıştır. Bu

çoğunluğun haricinde Çetin vd. (2020) çalışmasında yer alan diğer ebeveyn görüşleri incelendiğinde ise bu çalışmaya benzer olarak birkaç ebeveynin farklı kariyer beklentileri olduğu için akademik anlamda iyi bir liseye gitmesinin daha iyi olacağını belirtmiştir.

Çiçekdağı (2019), yaptığı çalışmada ilahiyat fakültesi öğrencilerinin karma eğitim anlayışını incelemiştir. Karma eğitimin sosyalleşme bakımından olumlu faydaları olup olmadığı sorusuna verilen cevaplara bakıldığında; sosyalleşme açısından karma eğitim modelinde sorun yaşanmadığı ve öğrencilerin dini hassasiyetlere de dikkat ederek karşı cinsleriyle iletişim kurmaları gerektiği ifade edilmiştir. Ayrıca karşı cinsleriyle konuşmaları gerektiğinde kız erkek ayrı okuyan öğrenciler belli bir süreden sonra zorlandıklarını ve karma eğitimin bireyin sosyalleşmesi açısından ayrı eğitimle kıyaslandığında daha faydalı olduğu görülmüştür. Nitekim Çiçekdağı (2019) çalışma sonuçlarıyla benzer olarak bu çalışmada karma sporun birey üzerinde olumlu etkiler göstereceği, kişinin özgüvenine ve sosyalleşmesine katkı sağlayacağı sonucuna ulaşılmıştır.

Altıntaş (2018), çalışmasını yüksek din öğretimi veren kurumlarda, karma ya da tek cinsiyete dayalı eğitim kapsamında yürütmüştür. Bu çalışmada veli görüşme sonuçları ile Altıntaş (2018) sonuçları kıyaslandığında anlamlı farklılıklar söz konusudur. Çalışmada yer alan katılımcıların çoğunluğu karma eğitime olumsuz bakmışlar, ilahiyat fakültelerinde kız ve erkek öğrencilerin ayrı sınıflarda eğitim almasını talep etmişler, hatta katılımcıların bir kısmı kız ve erkek öğrencilere ayrı ilahiyat fakülteleri açılması fikrini ortaya koymuşlardır. Karma eğitime karşı olan katılımcılar, pedagojik kaygılar, dini kaygılar, kız-erkek ilişkileriyle ilgili kaygılar ile ifade ederken azınlık bir kesim karma eğitimin ideolojik dayatma olduğu düşüncesiyle karma eğitime itiraz ettiklerini ifade etmişlerdir. Karma eğitime karşı olmayan katılımcı görüşleri incelendiğinde ise dinin karma eğitimi yasakladığı hakkında herhangi bir hüküm olmadığını, sünnete aykırı olmadığını, hatta kadın/erkeğin asrı saadette umumi alanları birlikte kullandıklarını öne sürerek tek cinsiyetli eğitime karşı çıkmışlar. Ayrıca sosyal ve mesleki gerçekliğe karma eğitimin daha uygun olduğunu belirtmişlerdir. Nitekim bu çalışmada yer alan çoğu veli görüşleri ile benzer olarak karma eğitimin her iki cinsinde birbirleriyle iletişim kurmasında, uygun olan ve uygun olmayan davranışları öğrenmede, karşı cinse nasıl yaklaşması gerektiğini anlamada katkı sağladığı görüşünü savunmuşlardır.

Gözütok (2012), çalışmasında hem Batı dünyasında hem de İslam âlemindeki bilgilerin karma eğitime yaklaşımlarının ortaya koymayı amaçlamıştır. Çalışmanın sonucunda erkek ve kadınların aynı mekânları paylaşarak eğitim ve öğretim faaliyetinden

yararlanması anlamına gelen karma eğitim konusu, Batı âleminde ve İslam dünyasında problemlili olduğu anlaşılmıştır. Bu problemin temelinde ise dini yorumlamalar, kadına ve eğitime olan yaklaşımlar yer almaktadır. Literatürde bu kapsamda yürütülen araştırmaların çoğunluğunda görüldüğü üzere din, herkes tarafından farklı yorumlanmış ve bu doğrultuda belli kalıplara sığdırılmış. Nitekim bu çalışmada yer alan katılımcıların çoğu karma spora karşı ön yargılı olmadığını belirtse de bir katılımcı kadın ve erkeğin aynı ortamda olmasının dine uygun olmadığını belirtmiştir.

Alan yazında da görüldüğü gibi din konusunun herkes tarafından farklı yorumlanması; toplumsal normlar, kültürel değerler, algılar, kurallar ve sınırlamalardan kaynaklı olabilir. Kişilerin karma spora bir yere kadar müsaade etmesi çocuklarını koruma içgüdüsüyle hareket etme, toplum veya çevre baskısı, ergenlik döneminde cinsiyetler arasında sınırların daha belirgin hale gelmesi, toplumda kabul görmüş normlardan dolayı olabilir. Ayrıca ebeveynlerin yetiştikleri coğrafi koşullar, yetiştirilme tarzları, örf ve adetleri, öğrenim durumları, farklı dindarlık algıları cinsiyetin spor alanını etkileyen bir faktör haline gelmesinde ve çocuklarını bu çerçevelere uygun gördükleri spor faaliyetlerine yönlendirmelerinde ön ayak olmuş olabilir. Önceliklerinin kadın antrenör olmasının nedenleri de bu kavramlarla açıklanabilir. Taekwondo branşıyla uğraşan sporcuların ebeveynleri açısından çocuklarını gönderdikleri spor dalının kıyafeti önemli olduğu görülmüştür. Çoğunluk bunu din ile bağdaştırmış, yüzme, cimnastik, voleybol gibi spor dallarının İslam dini ile uyuşmadığını, ifade etmişlerdir. Görüşmeler esnasında kız çocukları olan ebeveynler çocuklarını tesettüre zorlamadıklarını sadece dini açıdan mayo, şort gibi kıyafetlerle göz önünde olmalarının doğru olmadığını belirtmişlerdir. Bu durumda aslında değinilmesi gereken noktalardan biride İslam dininin kadınlarda sadece el, ayak ve yüzün açık olmasına müsaade etmesi ile dini zorunlulukları sebep göstererek spor branşı seçen velilerin görüşleri tam olarak uyuşmamasıdır. Bu da kişinin dini gereklilikleri bilmesi fakat yaşamına tam olarak uygulayamamasından kaynaklanabilir. Dolayısıyla din faktörünün sporda cinsiyet ve karma spor konusu incelendiğinde etkili bir unsur olduğu görülmüştür. Sert ve keskin tavırların önüne geçmek ve muğlak fikirleri netleştirmek için İslam dini detaylıca araştırılıp, alanında uzman kişiler tarafından gerekli bilgilerin aktarılması önerilebilir. Bu doğrultuda spor alanında gerekli düzenlemeler yapıp, spor dallarının kıyafetleri her inanca göre uyarlanabilir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmada, sporda cinsiyet ve karma spor kapsamında antrenör ve ebeveynlerin görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda çalışmanın bu bölümünde elde edilen verilerin sonuçlarına ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

Antrenörlere ilişkin sonuçlar:

- ✓ Antrenörün sporcuyu bilinçlendirme, temel eğitimde her iki grubun kaynaştırılmasını sağlama, antrenman planlamasında güç dengesini sağlama, oyunla iletişimi güçlendirme gibi etkin bir rolü olduğu belirlenmiştir.
- ✓ Özellikle kız çocukların aileden kaynaklı olarak karma spora çekingen yaklaştığı, ailelerin karma sporu dini inanca bağlamaları, kız çocuklarının ergenlik döneminde aileleri tarafından sporu bıraktırılmaları şeklinde cinsiyet temelli sorunların yaşandığı sonucuna ulaşılmıştır.
- ✓ Antrenörlerin kadın sporculara daha duyarlı yaklaşması, ebeveynlere ve sporculara rehberlik etmesi, sporun faydalarının özellikle ebeveynlere anlatılması ve antrenmanları eğlenceli hale getirilerek kadın ve erkek sporcularının iletişimlerinin güçlendirilmesi gerektiği saptanmıştır.
- ✓ Her iki grubun birebir çalıştırılması, görev dağılımı yapılması, sporcuların iletişim kurabilecekleri ortam oluşturulması ve özellikle eşli oyunlar planlanması durumunda kadın ve erkek sporcular arasında iletişim ve işbirliğinin sağlanacağı belirlenmiştir.
- ✓ Özellikle savunma sporlarının kalıplaştırıldığı, velilerin özellikle kadın antrenör tercih ettiğini ve zaman zaman antrenmanları izlediğini, sporcunun baskı altında kaldığını ve veliden olumsuz yönde etkilendiği şeklinde sonuçlara ulaşılmaktadır.
- ✓ Karma sporun sporculara özgüven kazandırdığını, sosyalleştiklerini, işbirliği ile hareket etmeyi öğrendikleri şeklinde katkısı olduğu belirlenmektedir.

Ebeveynlere ilişkin sonuçlar:

- ✓ Velilerin çoğunluğunun karma spora saygı duydukları; sadece bir velinin dinin gereği olarak karma sporu doğru bulmadığı saptanmaktadır.
- ✓ Velilerin çoğunluğunun (4) karma spora önyargılı olmadıkları; sadece bir velinin bu durumu, kültür ve din açısından uygun bulmadığı belirlenmiştir.
- ✓ Velilerin çoğunluğunun karma sporun çocukların gelişiminde (özgüven, hoşgörü, empati vb.) katkısı olduğu görüşünde oldukları belirlenmiştir.

- ✓ Velilerin çoğunluğu için sporda kıyafetin kendileri için önemli olduğu, kapalı olması ve vücut hatlarını belli etmeyecek şekilde olması gerektiği tespit edilmiştir.
- ✓ Velilerin çoğunluğu için antrenörün donanımlı, güvenli ve disiplinli olmasının önemli olduğu; sadece bir velinin çocuklara ayak uyduramayacağı düşüncesinden ötürü, antrenörün yaşça büyük olmaması gerektiği görüşünde olduğu belirlenmiştir.
- ✓ Velilerin çoğunluğunun çocukların sporu meslek olarak tercih etmesi durumunda destekleyecekleri belirlenirken; sadece bir velinin para getirecek bir alan olmadığı gerekçesiyle sporu bir meslek olarak görmediği tespit edilmiştir.
- ✓ Çalışmada sadece bir velinin kıyafet konusunda herhangi bir kısıtlaması olmadığı belirlenirken; diğer velilerin yüzme, voleybol, jimnastik, judo gibi branşlara çocuklarını yönlendirmek istemedikleri sonucuna ulaşılmaktadır.

Çalışmanın bu bölümünde araştırma önerilerine yer verilmiştir.

1. Antrenör ve ebeveynlerin yanı sıra sporcular içinde görüşme soruları geliştirilip onlar da araştırmaya dâhil edilebilir.
2. Sporcunun yanı sıra her iki ebeveyniyle de görüşmeler gerçekleştirilip farklılıklar tespit edilebilir.
3. Taekwondo sporu dışında ki diğer karma sporlarda da sporda cinsiyet konusu incelenebilir.
4. Çalışmaya erkek antrenörlerin haricinde kadın antrenörlerde dahil edilebilir.
5. Araştırmanın evreni genişletilip çalışma Türkiye'nin yedi bölgesinde, farklı kültürlerde gerçekleştirilebilir.
6. Kadın ve erkek sporcuların kaynaşması için çalışmalar düzenlenip antrenörlük seminerlerinde bu konuya da yer verilebilir.
7. Yine antrenörlük kurslarında kadın ve erkek sporcular ile iletişim ve aileler ile iletişim konusu işlenebilir.
8. Karma sporlarda kadın antrenör sayısının artması için ebeveynlere kız çocuklarının bu sporlara yönlendirilmesi gerektiği vurgusu antrenörler tarafından gerçekleştirilecek toplantılar ile yapılabilir.
9. Kıyafet konusu hakkında çoğu sporun artık kişiye uyarlanabilir olduğu ebeveynlere örneklerle gösterilebilir.
10. Spor federasyonlarının kıyafet yönetmelikleri her inanca uygun biçimde esnetilerek yeniden düzenlenebilir.

11. Kadın ve erkeğin dini açıdan gereklilikleri, din alanında uzmanlaşmış kişiler tarafından verilecek dini eğitimler ile konu hakkındaki çoğu farklı yorumlamaları ortadan kaldırarak bu konuyu net hale getirebilir.
12. Karma sporların birey üzerinde yaratabileceği olumlu etkileri, bu sporları yapan aktif sporcu görüşleriyle desteklenerek ebeveynlerin konu hakkındaki düşünceleri şekillendirilebilir.
13. Çocuğun spora karşı ilgisi desteklenerek başarı elde edebileceği ve ilerleyen dönemlerde sporun ayrıca bir meslek olabileceği hakkında veliler bilgilendirilebilir.

KAYNAKLAR

- Açıkada, C., Ergen, E. (1990). *Bilim ve Spor*. Büro-Tek Ofset Matbaacılık.
- Albayrak, İ. (2019). *Kadın güreşçilerin spor hayatlarında karşılaştıkları zorlukların incelenmesi*. [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi].
- Alkan, C. (1980). Eğitim-din arası ilişki. *Eğitim ve Bilim*, 5(26).
- Altıntaş, M. E. (2018). Yüksek din öğretiminde karma ya da tek cinsiyete dayalı eğitim üzerine nitel bir araştırma. *Journal of Divinity Faculty of Hitit University*, 17(34).
- Amman, M.T. (2005). *Kadın ve spor*. Morpa Kültür Yayınları.
- Anılar, M. (2007). *Basketbol antrenörlerinin metaprogramları ile sporcuları tarafından algılanılan liderlik nitelikleri arasındaki ilişki* [Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi].
- Arslan, M. (2021). *Yönetim ve organizasyon*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Arslan, S. (2017). *Aile ve sosyal politikalar bakanlığı il müdürlüklerinde çalışan personelin çocuklarını spora yönlendirme nedenlerinin incelenmesi (Doğu Anadolu bölgesi)* [Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi].
- Aytaş, S., & Karakuş, S. (2020). İslamiyet'in kadınların spor yapma durumları üzerine etkisi (Kütahya-Eskişehir ili örneği). *Uluslararası Spor Bilimleri Öğrenci Çalışmaları*, 2(2), 72-86.
- Balcıoğlu, İ. (2003). *Sporun sosyolojisi ve psikolojisi*. Bilge Yayınevi, İstanbul.
- Baltacı, A. (2018). Nitel araştırmalarda örnekleme yöntemleri ve örnek hacmi sorunsalı üzerine kavramsal bir inceleme. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1), 231-274.
- Bora, A., İnce, Ş. (2021). Toplumsal cinsiyet eşitliği. İçinde Cankurtaran ve Küçükarslan (Der.) *Toplumsal cinsiyete dair kavramlar*. Masaüstü Yayıncılık Atölyesi.
- Bulut, Y. & Bakan, İ. (2005). Yönetici ve yöneticilik üzerine Kahramanmaraş kentinde bir araştırma. *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 5(9), 62-89.
- Campbell, T. (2003). *The female coach as a role model for personal growth and development to the female adolescent athlete*. [Faculty of Applied Health Sciences, Brock University].
- Canbaz, M. (2016). *Türkiye'deki taekwondo antrenörleri'nin liderlik, yaratıcılık ve tükenmişlik düzeylerinin araştırılması*. [Doktora Tezi, Dumlupınar Üniversitesi].

- Canbaz, S. (2004). *Değişen toplumda spor ve din*. [Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi].
- Cankalp, M. (2002). *Sporda yönetim ve organizasyon*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Cruickshank, A., Collins, D. (2015). The sport coach. in 1. o'boyle, d. murray & p. cummins (eds.), *Leadership in Sport*, 155-172.
- Çağlar, E. (2020). Çocuk ve gençlik sporlarında ebeveynin rolü. 18. uluslararası spor bilimleri kongresi. Kongre kitapçığı 2020: 33.
- Çakmakçı, G. (2021). *Savunma sporları ile ilgilenen sporcularda başarı motivasyonu* [Yüksek Lisans Tezi, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi].
- Çalışkan, G. (2001). *Liderlik açısından antrenör davranışlarının sporcu performansı üzerine etkisinin incelenmesi (voleybol örneği)*. [Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi].
- Çavuşoğlu, S. B. (2020). Spor yönetimi II. içinde Yurtseven (Der.) *Sporda liderlik*. Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Çetin, M., Göloğlu Demir, C., & İlhan, L. (2020). Bilim ve sanat merkezi eğitim programına beden eğitimi ve spor etkinliklerinin dâhil edilmesine yönelik ebeveyn görüşleri. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 25(4), 365-386.
- Çiçekdağı, E. E. (2019). *İlahiyat fakültesi öğrencilerinin karma ve ayrı eğitim anlayışı (Iğdır örneği)*, [Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi].
- Derelioğlu, M., Sabah, S., & Çankaya, S. (2023). Sportif faaliyetlerde islam dininin etkisine ilişkin sporcu görüşleri. *Electronic Turkish Studies*, 18(3).
- Direk, Z. (2014). Simone de beauvoir: abjeksiyon ve eros etiği. İçinde Durudoğan vd. (Der.) *Türkiye'de Toplumsal cinsiyet çalışmaları*. Koç Üniversitesi Yayınları.
- Doğan, O. (2015). *Spor psikolojisi*. Detay Yayıncılık. Ankara. doi: 10.1016/j.endeavour.2010.09.005. PMID: 20980057; PMCID: PMC3007680.
- Dökmen, Z.Y. (2009). *Toplumsal cinsiyet*. Remzi Kitapevi.
- Dömbekci, H. A., & Erişen, M. A. (2022). Nitel araştırmalarda görüşme tekniği. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(Özel Sayı 2), 141-160.
- Durmuş, D. (2020). *Ebeveynlerin ders dışı sportif etkinliklere olan bakış açılarının belirlenmesi*. [Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi].
- Ellemers, N. (2018). Gender stereotypes. *Annu Rev Psychol*, 4(69), 275-298. doi: 10.1146/annurev-psych-122216-011719.

- Flowers, N. (2010) *Pusulacık: çocuklar için insan hakları eğitimi kılavuzu*. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Genç, Ş. (2022). *Antrenörlerin spor eğitimi yoluyla kazanılan değerlere ve sporda değer değişimine yönelik görüşleri* [Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi].
- Gözütok, Ş. (2012). Batı ve İslam dünyasında karma eğitim. *Marife*, 93-112.
- Gündüz, M. (2019). Karma eğitimin tarihî ve sosyal gelişimine kısa bir bakış. *Eğitim-Öğretim ve Bilim Araştırma Dergisi*, 15(45), 16-27.
- Güneş, B., Mirzeoğlu, A. D., Göveli, H., & Esen, E. (2022). Çocukların spora katılımına ilişkin ebeveyn beklentileri ve gözlemlenen davranış değişikliklerinin incelenmesi: nitel araştırma. *Türkiye Klinikleri Journal of Sports Sciences*, 14(3).
- Güven, Ö. (1999). Türklerde spor kültürü. *Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları*.
- Heggie, V. (2010). Testing sex and gender in sports; reinventing, reimagining and reconstructing histories. *Endeavour*. Dec;34(4):157-63.
- Hergüner, G. (2014). Çocuğun spora yönelmesinde ailenin rolü ve önemi. *Ondokuz Mayıs University Journal of Education Faculty*, 6(1), 91-95.
- Hyde, J. S., Bigler, R.S., Joel, D., Tate, C.C., van Anders, S.M. (2019). The future of sex and gender in psychology: five challenges to the gender binary. *American Psychologist*, 74 (2): 171. doi:10.1037/amp0000307
- İbanoğlu, E. (2022). *Staying in sport: basic psychological needs of early-specialized athletes and sports parenting* [Master's thesis, Middle East Technical University].
- İnal, A. (2013). *Futbolda eğitim ve öğretim*. Nobel Yayınevi. Ankara.
- indeed.com. (2024). *How to become a sports coach (includes average salary and job outlook)*. 14. 03. 2024 <https://www.indeed.com/career-advice/finding-a-job/career-in-sports-coaching> adresinden erişilmiştir.
- İşler, H. (2012). *Beden eğitimi ve spor bilgileri rehber kitabı*. Ol Kitap.
- Johnson, J.S. (1982). Sports participation and psychological adjustment. *International Social Science Journal*, 34(2), 273-76.
- Jowett, S. (2005). The coach–athlete partnership. *Year of Relationships*, 18(7), 412-415.
- Jung, W.S., Sun, Y., Park, H.Y., Kim, S.W., Jung, H., Park, S.A., Kim, J., Lim, K. (2023). Comparison of energy consumption and excess post-exercise oxygen consumption according to taekwondo taegeuk poomsae performance in taekwondo players. *Phys Act Nutr*. 2023 Mar;27(1):41-46. doi: 10.20463/pan.2023.0005. Epub 2023 Mar 31. PMID: 37132209; PMCID: PMC10164508.

- Kantar, A.N. (2023). *Spor yönetiminde kadının yeri ve spor sektöründe cinsiyet ayrımcılığı* [Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi].
- Karataş, Z. (2017). Sosyal bilim araştırmalarında paradigma değişimi: nitel yaklaşımın yükselişi. *Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 68-86.
- Karslı, E., (2019). Modernleşme sürecinde çözülen aile yapısı ve kadının yeniden inşası. *Uluslararası Hukuk ve Sosyal Bilim Dergisi*, 1(1), 1-14.
- Kazemi, M., Waalen, J., Morgan, C., White, AR. (2006). A profile of olympic taekwondo competitors. *J Sports Sci Med*. 2006 Jul 1;5(CSSI):114-21. PMID: 24357983; PMCID: PMC3863920.
- Kıral, B. (2021). Nitel araştırmada fenomenoloji deseni: Türleri ve araştırma süreci. *Journal of Research in Education and Teaching*, 10(4), 92-103.
- Kim, J. W., & Nam, S. S. (2021). Physical characteristics and physical fitness profiles of korean taekwondo athletes: A Systematic review. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(18), 9624.
- Koca, C. (2006). Beden eğitimi ve spor alanında toplumsal cinsiyet ilişkileri. *Spor Bilimleri Dergisi Hacettepe J. of Sport Sciences*, 17 (2), 81-99.
- Koca, C. (2016). *Sporun toplumsal cinsiyet halleri*. Spor Yayınevi.
- Kockelmans, J. J. (2007). Edmund husserl ve fenomenoloji. (Çev.) K. H. Ökten, *Cogito Dergisi*, 50, 111-141.
- Koruç, Z. Bayar, P. (2004). Egzersizin depresyon tedavisindeki yeri ve etkileri, *Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 15(1), 49-64.
- Kuzucanlı, B., Eryiğit, E., Bayraktar, B., Şarman, A., Demirkanlı, Ş., Koman, A., Ünlü, İ. & Üstel C. (2005). *Morpa spor ansiklopedisi 5*. Hİ Tuğran (Eds.) *Taekwondo* (s.60-70). İstanbul.
- Laloğlu, P., (2021). *Spor ve toplumsal cinsiyet*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Leithäuser, R. M. (2015). Research study participants: who actually qualifies as athlete?. *Int J Sports Physiol Perform*, 10(8), 949. doi: 10.1123/IJSPP.2015-0555. PMID: 26537983.
- Lemm, K.M., Dabady, M., Banaji, M.R. (2005). Gender picture priming: it works with denotative and connotative primes. *Soc Cogn*23(3):218–241.
- Loewenthal, K. M. (2000). *The psychology of religion: A short introduction*. Oneworld.
- MacAulay, K., Kalman B. (2004). *What is Taekwondo?*. Taekwondo in Action. (s.4-6).

- Mael, F., Alonso, A., Gibson, D., Rogers, K., & Smith, M. (2005). Single-sex versus coeducational schooling: a systematic review, *US Department of Education*.
- Martínková, I. (2020). Open Categories in sport: one way to decrease discrimination. *Sport, Ethics and Philosophy*, 14(4), 461–477. <https://doi.org/10.1080/17511321.2020.1772355>
- Martínková, I., Knox, T., Anderson L., Parry J. (2022). Sex and gender in sport categorization: aiming for terminological clarity. *Journal of The Philosophy of Sport*, 49(1), 134–150. <https://doi.org/10.1080/00948705.2022.2043755>
- Metin, O., & Ünal, Ş. (2022). İçerik analizi tekniği: İletişim bilimlerinde ve sosyolojide doktora tezlerinde kullanımı. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(Özel Sayı 2), 273-294.
- Müller, M. (2016). Constructing gender incommensurability in competitive sport: sex/gender testing and the new regulations on female hyperandrogenism. *Human Studies* 39 (3):405-431.
- Noh, Y.E., Zaki, F., Danaee, M. (2024). The impact of religious-psychological factors on self-perceived sport performance among religious athletes in Malaysia. *Psychol Sport Exerc*, 72(1). doi: 10.1016/j.psychsport.2024.102612.
- Norman, L. (2015). The coaching needs of high performance female athletes within the coach-athlete dyad. *International Sport Coaching Journal*, 2(1), 15-28.
- Oral, Z. (1986). *Kadın olmak*. Milliyet Yayınları. İstanbul.
- Özkalp, E. (2003). *Örgütsel davranış*. Anadolu Üniversitesi.
- Özkan, R. (2023). Antrenör-sporcu ilişkisinin özgüven üzerindeki etkisi. *Journal of ROL Sports Sciences*, 4(2), 633-643.
- Öztürk, F. (1998). *Toplumsal boyutlarıyla spor*. Bağırhan Yayınevi. Ankara.
- Pfister, G. (2008). Equality and social missions: muslim women and their opportunities to participate in sport and physical activities, *Spor Bilimleri Dergisi Hacettepe J. of Sport Sciences*, 19(4), 250–260.
- Qureshi, Y.I., Ghouri, S.A. (2011). Muslim female athletes in sports and dress code: major obstacle in international competitions. *Journal of Experimental Sciences*, 2(11), 09-13.
- Saavedra, M., & Martha, B. (2005). Women, sport and development. *International Platform on Sport and Development*, 4(2), 225-253.
- Sabah, S. (2022). *Yerel yönetimler ve spor kavramı*. Gazi Kitabevi. Ankara.

- Sacıhan, D. (2022). Fenomenoloji geleneğinde edmund husserl. *Journal of Academic Social Science Studies*, 15(91).
- Saki, Ü., Sabah, S., & Öksüz, R. (2023). Kız çocuğu ebeveynlerinin yüzme müsabakalarına karşı görüşleri. *Research in Sport Education and Sciences*, 25(3), 51-55. <https://doi.org/10.5152/JPESS.2023.23078>
- Sarı, İ., & Bulut, Ü. (2021). Boks antrenörlerinin perspektifinden sporcular ve ebeveynlerin boksa yönelik tutumları. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 19(2), 135-155.
- Schneider, A. J. (2020). Girls will be girls, in a league of their own – the rules for women’s sport as a protected category in the olympic games and the question of ‘doping down’. *Sport, Ethics and Philosophy*, 14(4), 478–495. doi:10.1080/ 17511321.2020.1830843
- Schull, V. D., & Kihl, L. A. (2019). Gendered leadership expectations in sport: Constructing differences in coaches. *Women in Sport and Physical Activity Journal*, 27(1), 1-11.
- Short, S. E., & Short, M. W. (2005). Essay: role of the coach in the coach-athlete relationship. *The Lancet*, 366, S29-S30.
- Şahin, H.M. (2006). *Beden eğitimi ve spor sözlüğü*. Morpa Kültür Yayınları. (s.30-32).
- Şallı, A. O., Küçük, V., & Amman, M. T. (2017). Sporda baskın cinsiyet analizi (Türkiye örneği). *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 8(2), 154-165.
- Şentürk, S., Sabah, S., & Çankaya, S. (2023). Kız çocuk ebeveynlerinin spora bakış açısının incelenmesi. İçinde E. İ. Şahin & J. E. F. M. İbrahim (Ed.), *Biltek-Vii International Symposium on Current Developments in Science, Technology and Social Sciences Proceeding Book* (ss. 327-338). İksad Publishing.
- Şimşek, K.Y., (2005). *Çocukların spora yönlendirilmesinde ailenin görüşlerinin değerlendirilmesi (2005 Eskişehir ili örneği)*. [Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi].
- Tekçe, H. K., & Çoban, O. (2022). Ailelerin çocuklarını taekwondo/kick boks branşına yönlendirmedeki beklentileri. *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 5(2), 46-64.
- Tekin, A., Tekin, G. (2014). Antik yunan dönemi: spor ve antik olimpiyat oyunları. *Journal of History School (JOHS)*, 7(18), 121-140. DOI No: <http://dx.doi.org/10.14225/Joh480>
- Türk Dil Kurumu. [cinsiyet ne demek TDK Sözlük Anlamı \(sozluk.gov.tr\)](https://sozluk.gov.tr) [Erişim Tarihi: 28.01.2024].
- Voigt, D. (1998). *Spor sosyolojisi* (A. Atalay Çev.). Alkım Yayınları.

- Walseth, K., Fastling, K. (2003). *Islam's view on physical activity and sport: egyptian women interpreting islam. International Review for the Sociology of Sport*, 38(1), 45-60.
- Why gender matters: immunization agenda 2030. Geneva: World Health Organization; 2021. Licence: CC BY-NC-SA 3.0 IGO.
- Yalçın, Y. (2009). *Spor tatmininin sporcuların stres ve saldırganlık düzeyleri üzerindeki etkisi: antrenör cinsiyetinin rolünü belirlemeye yönelik antalya ilinde bir uygulama*. [Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi].
- Yetim, A.A. (2000). Sporun sosyal görünümü. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1, 63 – 72.
- Yetim, A.A. (2006). *Sosyoloji ve spor*. Morpa Kültür Yayınları (s.130).
- Yıldıran, İ. (2020). Sporda psikososyal alanlar II. İçinde Şahin ve Ermiş (Der.) *Sporda koruma II*. Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Yıldıran, İ. (2020). Sporda psikososyal alanlar II. İçinde Yıldıran ve Balçıklı (Der.) *Sporda fair play II*. Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Yıldırım, A. (1999). Nitel araştırma yöntemlerinin temel özellikleri ve eğitim araştırmalarındaki yeri ve önemi. *Eğitim ve Bilim*, 23(112).
- Yüksel, M. (2014). Cinsiyet ve eğitim düzeyi eksenlerinde popüler spor branşlarındaki farklılıklar. *Turkish Studies*, 9(5), 2201-2213.
- Yüksel, M. (2014). Cinsiyet ve spor. *Tarih Okulu Dergisi*, 7(19), 663-684. DOI No: <http://dx.doi.org/10.14225/Joh58>.
- Zorba, E., İkizler, H.C., Tekin, A., Miçoğullar, O. & Zorba, E. (2005). *Herkes için spor*. Morpa Kültür Yayınları. Ankara.
- Zorba, E., İkizler, H.C., Tekin, A., Miçoğullar, O. & Zorba, E. (2005). Herkes için spor. İçinde İkizler (Der.) *Herkes İçin Sağlıklı Spor*. Morpa Kültür Yayınları.
- Zvan, M., Zenic, N., Sekulic, D., Cubela, M., Lesnik, B. (2017). Gender- and sport-specific associations between religiousness and doping behavior in high-level team sports. *J Relig Health*, 56(4):1348-1360. doi: 10.1007/s10943-016-0254-3. PMID: 27167741.

EK-1. Etik Kurul Kararı

Evrak Tarih ve Sayısı: 28.08.2023-144451

T.C.
AMASYA ÜNİVERSİTESİ
Bilim Etik Kurulu
Sosyal Bilimler Etik Kurulu

Sayı : E-30640013-108.01-144451
Konu : Etik İzni

28.08.2023

REKTÖRLÜK MAKAMINA
Sayın Doç. Dr. Seda SABAH
Öğretim Üyesi

İlgi : 27.06.2023 tarihli ve 137501 sayılı yazı.

"Sporda Cinsiyet ve Karma Spor: Fenomenolojik Bir Araştırma" adlı araştırmanız Sosyal Bilimler Etik Kurulu tarafından bilimsel araştırma etiği yönünden incelendi ve değerlendirildi. Konu ile ilgili kurul görüşü ektedir.

Bilgilerinizi rica ederim.

Prof. Dr. Songül KEÇECİ KURT
Etik Kurul Başkanı

Ek:

- 1- Başvuru Değerlendirme Örnek Dosyası (1 Sayfa)
- 2- Etik Kurul (12 Sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :BSL533YUHB Pin Kodu :68772

Belge Takip Adresi :
<https://turkiye.gov.tr/ebd?eK=5544&eD=BSL533YUHB&eS=144451>

Adres:Akbilek Mah. Muhsin Yazıcıoğlu Cad. No:7 Merkez/Amasya

Telefon:2600060 Faks:2600059

e-Posta:genelsekreterlik@amasya.edu.tr Web:http://www.amasya.edu.tr/idari/etik-kurul/bilim-etik-

kurulu.aspx

Kep Adresi:amasyauniversitesi@hs01.kep.tr

Bilgi için: Seyyid Burhaneddin FIRAT

Unvanı: Araştırma Görevlisi

Tel No: 1

Bu belge,güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

EK-2. Etik Kurul Kararı

	AMASYA ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ETİK KURUL DEĞERLENDİRME FORMU

Ek-1

Araştırmanın Başlığı	: Sporda Cinsiyet ve Karma Spor: Fenomenolojik Bir Araştırma
Başvuru Formunun Etik Kurula geldiği tarih	27.06.2023
Başvuru Formunun Etik Kurulda incelendiği tarih	07.08.2023
Karar tarihi	07.08.2023

SONUÇ

1.	☒ Kabul
2.	☐ Düzeltme gereklidir: Etik sorun olabilecek sorular/maddeler, süreçler ya da unsurlar bulunmaktadır. Açıklama:
3.	☐ Red Gerekçe, Görüş, Tavsiye ve Açıklamalar:

Başvuru dosyasının incelenmesinde hazır bulunan ve araştırmayla doğrudan veya dolaylı olarak ilişkisi bulunmayan Etik Kurul başkan ve üyelerinin ad,soyad ve imzaları.

Prof. Dr. Songül KEÇECİ KURT	Başkan	Fen Edebiyat Fakültesi
Doç.Dr. Melike BAŞ	Üye-Raportör	Eğitim Fakültesi
Doç.Dr. Üyesi Fatih CAN	Üye-Başkan Yard.	Eğitim Fakültesi
Doç. Dr. Aşlı ALTANLAR	Üye	Mimarlık Fakültesi
Doç. Dr. Davut AĞBAL	Üye	İlahiyat Fakültesi
Doç.Dr. Önder ERYILMAZ	Üye	Eğitim Fakültesi
Dr. Öğr. Üyesi Nida EMÜL	Üye	Eğitim Fakültesi
Dr. Öğr. Üyesi Ayşe ŞAHİN	Üye	Sabuncuoğlu Şerefeddin SHMYO

KYT-FRM-126/00

Bu belge,güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı: Sümeyye ŞENTÜRK

EĞİTİM DURUMU

Lisans Öğrenimi: Amasya Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği,
2017-2021, Amasya.

Yüksek Lisans Öğrenimi: Amasya Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı,
2022-2024, Amasya.

Bildiği Yabancı Diller: İngilizce (Orta Seviye)

BİLİMSEL FAALİYETLER

Şentürk, S., Sabah, S, Çankaya, S (2023). Kız Çocuk Ebeveynlerinin Spora Bakış Açısının İncelenmesi. BILTEK VII-International Symposium on Current Developments in Science, Technology and Social Sciences.

İLETİŞİM BİLGİLERİ

ORCID ID: 0009-0004-2996-5399